

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу економіки та менеджменту
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

«До захисту допущено»
Завідувачка кафедри

_____Юлія СЕРПЕНІНОВА
_____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньо-професійної програми «Облік і аудит»

на тему: Методика складання та аналіз звіту про власний капітал

Здобувача групи ОП-91а, Мойсеєнка Олега Андрійовича

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело.

_____ Олег МОЙСЄНКО

Керівник, асистент
доктор філософії

_____ Ганна ФІЛАТОВА

Суми – 2023

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи бакалавра

на тему: «Методика складання та аналіз звіту про власний капітал»

Здобувача 4 курсу групи ОП-91а

Мойсеєнка Олега Андрійовича

Актуальність теми пов'язана з динамікою розвитку бізнесу та постійних змінах економічного середовища, Тому вивчення фінансових показників, зокрема власного капіталу, набуває особливої важливості. Власний капітал виступає як ключовий фактор у фінансовій звітності, який відображає фінансовий стан, стійкість та самостійну здатність підприємства функціонувати. Головним джерелом інформації для проведення аналізу власного капіталу і прийняття стратегічних рішень є звіт про власний капітал. Виконання цих процедур є необхідним з метою забезпечення фінансової стійкості та досягнення конкурентної переваги

Кваліфікаційна робота має на меті дослідити теоретичні та практичні аспекти методики складання та аналізу звіту про власний капітал, а також розробка рекомендацій щодо їх удосконалення та оптимізації.

Об'єктом дослідження є процес складання та аналізу звіту про власний капітал підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів складання звіту про власний капітал та аналізу його показників.

Під час виконання кваліфікаційної роботи бакалавра були використані загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема: аналіз, синтез; методи хронологічного і систематичного спостереження, класифікації даних з метою їх упорядкування і порівняння; метод кластерного аналізу публікацій з використанням програмного забезпечення VOSviewer.

На підставі проведеного дослідження можна сформулювати наступні висновки:

– було проаналізовано структуру та компоненти власного капіталу підприємства, виявлено, що наявна класифікація відповідає як функціям так і способам формування окремих елементів;

– досліджена нормативна база складання звіту про власний капітал в Україні, що встановлює вимоги та порядок представлення інформації, знаходиться на достатньому рівні та повністю регулює усі процеси у сфері обліку власного капіталу, а також складання звіту;

– вивчення організації обліку дало уявлення про процес ведення бухгалтерського обліку власного капіталу та встановило зв'язок і етапи формування звіту про власний капітал, який умовно ділиться на 10 етапів;

– досліджено динаміку поширеності наукових праць, пов'язаних з обраною темою, за період з 2010 по 2022 роки. виявлено, що основні тенденції та підходи дослідження в цій області формуються з економічної ситуації в країні дослідника та його бачення елементів впливу на власний капітал та його місце на підприємстві;

– проведено аналіз методів дослідження показників власного капіталу, встановлено, що найбільш поширеними є вертикальний та горизонтальний аналіз, аналіз показників структури, рентабельності, факторний і порівняльний аналіз;

– покращення контролю за обліком власного капіталу підвищує якість надаваної інформації для подальшого аналізу;

– для деталізації власного капіталу необхідно введення нових субрахунків, таким чином вирішено проблему через мірного групування даних на одному рахунку;

Висновки дослідження вплинуть на поліпшення управління власним капіталом та сприятимуть розробці рекомендацій щодо поліпшення обліку та аналізу власного капіталу.

Ключові слова: звіт про власний капітал, методика аналізу власного капіталу, план рахунків, фінансова звітність, власний капітал, рентабельність.

Зміст кваліфікаційної роботи викладено в межах двох розділів на 47 сторінках, зокрема список використаних джерел із 55 найменувань, розміщений на 8 сторінках. Робота містить 10 таблиць, 14 рисунків, а також 2 додатки, розміщених на 2 сторінках.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2023 рік

Рік захисту роботи – 2023 рік

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

ЗАТВЕРДЖУЮ
в.о. завідувачки кафедри
к.е.н., старший викладач
Жанна ОЛЕКСІЧ

ЗАВДАННЯ ДО КВАЛІФІКАЦІНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА
на здобуття ступеня «бакалавр»
із спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
студента 4 курсу, групи ОП-91а
Мойсеєнка Олега Андрійовича

Тема роботи: «Методика складання та аналіз звіту про власний капітал»,
Затверджена наказом від 25.05.2023 р. № 0568-VI

Термін подання студентом закінченої роботи: 10.06.2023 р.

Мета кваліфікаційної роботи бакалавра полягає у дослідженні теоретичних та практичних аспектів методики складання та аналізу звіту про власний капітал, а також розробка рекомендацій щодо їх удосконалення та оптимізації.

Об'єктом дослідження є процес складання та аналізу звіту про власний капітал підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів складання звіту про власний капітал та аналізу його показників.

Орієнтовний план роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети:

РОЗДІЛ 1. Концептуальні засади складання звіту про власний капітал

Зміст конкретних завдань до розділу, які повинен виконати студент: у розділі 1 дослідити сутність власного капіталу, вивчити класифікацію власного капіталу, розглянути концептуальні засади обліку власного капіталу, опрацювати методичні засади складання звіту про власний капітал.

Термін подання: 01.05.2023 р.

РОЗДІЛ 2. Методика аналізу звіту про власний капітал

Зміст конкретних завдань до розділу, які повинен виконати студент: дослідити і проаналізувати наявні дослідження та наукові роботи, присвячені аналізу власного капіталу підприємств на основі фінансової звітності, визначити цілі та завдання аналізу власного капіталу і виокремити основні аспекти, що розглядаються в цьому аналізі, оцінити методи, підходи та інструменти, які використовуються для аналізу власного капіталу в наукових дослідженнях, виявити проблеми та недоліки існуючої методики складання та аналізу звіту про власний капітал, запропонувати шляхи удосконалення та оптимізації методики складання та аналізу звіту.

Термін подання: 20.05.2023 р.

Дата видачі завдання 14.04.2023 р.

Керівник кваліфікаційної

роботи бакалавра _____

Ганна ФІЛАТОВА

Завдання до виконання одержав _____

Олег МОЙСЕЄНКО

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1 КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ.....	10
1.1 Сутність, поняття власного капіталу та його класифікація	10
1.2 Організація обліку власного капіталу підприємства	20
1.3 Методика складання звіту про власний капітал	27
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ЗВІТУ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ.....	33
2.1 Мета-аналіз досліджень щодо аналізу власного капіталу підприємства на основі фінансової звітності.....	33
2.2 Методика аналізу звіту про власний капітал підприємства	40
2.3 Шляхи удосконалення методики складання й аналізу звіту про власний капітал.....	53
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62
ДОДАТКИ	69

ВСТУП

Актуальність теми зумовлена тим, що у сучасних умовах динамічного розвитку бізнесу та зміни економічного середовища, вивчення фінансових показників, зокрема власного капіталу, набуває особливої актуальності. Власний капітал виступає ключовим елементом фінансової звітності, який відображає фінансовий стан, стійкість та здатність підприємства до самостійного функціонування. Розуміння й аналіз власного капіталу є необхідним для прийняття стратегічних рішень, забезпечення фінансової стійкості та досягнення конкурентної переваги. Головним джерелом для виконання аналізу власного капіталу є звіт про власний капітал,

Незважаючи на значну розробленість обраної теми в вітчизняній літературі, все ще наявні дискусійні питання та нерозв'язані проблеми, як складання звіту про власний капітал, так і його аналізу, що пов'язане з динамічною ситуацією в середовищі, в якому знаходиться підприємство. Таким чином обрана тема набуває особливої важливості для розвитку теорії та практики фінансового аналізу підприємств.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів методики складання та аналізу звіту про власний капітал.

Для досягнення зазначеної мети необхідно вирішити наступні завдання:

- здійснити аналіз сутності, поняття та класифікації власного капіталу;
- дослідити організацію обліку власного капіталу підприємства;
- провести дослідження нормативної та правової бази обліку власного капіталу та складання звіту про власний капітал;
- вивчити концептуальні засади складання звіту про власний капітал;
- розглянути динаміку поширеності в науковій спільноті праць пов'язаних з обраною темою та аналіз векторів їх направлення;
- провести аналіз методів та способів дослідження показників власного капіталу на основі звіту про власний капітал;

– запропонувати шляхи вдосконалення та оптимізації методики складання та аналізу звіту про власний капітал.

Об'єктом дослідження є процес складання та аналізу звіту про власний капітал підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів складання та аналізу звіту про власний капітал.

Для досягнення поставлених завдань будуть використані методи дослідження, такі як аналіз, систематизація, порівняння, синтез та узагальнення даних, а також метод бібліометричного аналізу публікацій з використанням програмного забезпечення VOSviewer.

У процесі написання дипломної роботи широко використовувалися загальнонаукові методи: діалектичний, системний підходи, метод індукції і дедукції, аналіз і синтез. Водночас, поряд із загальнонауковими методами застосовувалися специфічні методи (прийоми): хронологічного і систематичного спостереження; зведення, групування та графічного зображення даних дослідження, кластерний аналіз – за допомогою вбудованих інструментів БД Scopus від Elsevier та Web of Science від Clarivate Analytics (при попередньому аналізі публікацій в кожній предметній області), створення бібліометричних карт за допомогою програмного забезпечення VosViewer.

Інформаційною та правовою базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, що регламентують порядок та методику складання звіту про власний капітал, методичні матеріали, дані мережі Інтернет. Фактологічною основою проведеного дослідження є статті вітчизняних і зарубіжних учених,

РОЗДІЛ 1 КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ

1.1 Сутність, поняття власного капіталу та його класифікація

Основна мета будь-якого суб'єкта господарювання полягає в досягненні максимального прибутку, це можливо тільки при ефективному використанні капіталу. Ефективне функціонування підприємства, його конкурентоспроможність і фінансовий стан залежать від наявності необхідних власних фінансових ресурсів. Оптимальна структура власного капіталу відіграє важливу роль у забезпеченні максимального прибутку та рентабельності діяльності.

Власний капітал виконує ключову роль у функціонуванні підприємства, оскільки його функціонування можна вирізнити на два основних аспекти. По-перше, він забезпечує довгострокове фінансування підприємства, що є важливим для здійснення різних проектів та забезпечення стабільності. По-друге, власний капітал відображає кредитоспроможність підприємства, що є важливим для залучення кредиту та співпраці з партнерами [21].

Перед розглядом облікового відображення власного капіталу, важливо зрозуміти його економічну значимість. Власний капітал виступає як необхідна передумова для існування та подальшого розвитку суб'єкта господарювання. Ступінь самостійності та фінансової незалежності підприємства від зовнішніх інвестицій визначається через величину та взаємозв'язок власного капіталу та залучених зовнішніх джерел фінансування.

В цілому, сутність власного капіталу можна розглядати, виходячи з декількох аспектів, наведених на рисунку 1.1.

Рисунок 1.1 – Трактування сутності власного капіталу

Джерело: побудовано автором на основі даних [39].

Розглядаючи сутність капіталу в економіці, варто відзначити його основні аспекти, зокрема [41]:

- капітал слід вважати фінансовими ресурсами підприємства чи організації, який вкладають у свою діяльність з метою генерації прибутку;
- динаміка капіталу підприємства є одним з найважливіших показників рівня ефективності його економічної та господарської діяльності, зміни у структурі та складових підприємницького потенціалу, можуть вказувати на напрямки розвитку та конкурентоспроможність підприємства.
- капітал підприємства є важливим показником його ринкової вартості.

В процесі історичного розвитку облікової думки вченими надавалися різні визначення власного капіталу, що відображають його сутність і роль у фінансовому управлінні підприємством. Основні з цих визначень, які наведені у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Інтерпретація сутності власного капіталу в різних наукових джерелах

Вчений	Визначення
Вівчар О. Й. [12, с. 146]	Власний капітал - це сума грошових ресурсів, що належать підприємству. Ця сума відображається в розділі «Пасиви» бухгалтерського балансу і представлена у формі статутного капіталу, додаткового капіталу, резервного фонду та нерозподіленого прибутку. Власний капітал знаходиться під повною власністю, контролем та розпорядженням підприємства.
Бутинець Ф. Ф. [11, с. 742]	Власний капітал - це сукупна вартість активів, які є власністю підприємства і використовуються для створення всіх його активів в цілому.
Городня Т. А. [16, с. 250]	Власний капітал представляє собою капітальні ресурси, які власники підприємства накопичують шляхом збереження грошових коштів і реальних капітальних активів. Ці ресурси використовуються в економічному процесі як інвестиції та виробничі фактори з метою здобуття прибутку.
Білуха М. Т. [4, с. 72]	Власний капітал представляє собою загальну вартість майна суб'єкта господарювання і визначається як різниця між вартістю майна та зобов'язаннями. Він складається з різних складових, таких як статутний, додатковий та резервний капітал, нерозподілений прибуток, а також цільові або спеціальні фонди, якщо такі наявні.
Чебанова Н. В., Василенко Ю. А. [49, с. 537]	Власний капітал - це фінансові ресурси, які надходять до підприємства без зазначення строку повернення. Вони включають внески засновників (учасників) підприємства, суми реінвестованого чистого прибутку, які накопичуються протягом існування підприємства, а також дарчий капітал.
Крамаренко Г. О. [22, с. 63]	Власний капітал - це сукупність фінансових ресурсів, які належать підприємству. Ці ресурси формуються шляхом внесків власників, які можуть бути у формі первинного капіталу, наданого самими власниками, а також інших внесків, зроблених юридичними і фізичними особами. Крім того, власний капітал включає резерви, які накопичуються підприємством протягом його функціонування
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [43]	Власний капітал - розділ активів підприємства, який залишається після виключення всіх зобов'язань.

Аналіз сутності власного капіталу виходячи з визначень різних вчених надає можливість стверджувати, про певну неоднозначність у розумінні сутності, джерел формування та складових власного капіталу, що обумовлено характеристиками, що визначаються чотирма суб'єктами економічних відносин: власниками, підприємством, кредиторами та державою. Власники

відображають свої права через капітал, який відображає обсяг їхнього володіння. Для підприємства власний капітал являється джерелом фінансування та відтворення, а для кредиторів – критерієм надійності та гарантією виконання зобов'язань підприємства. Держава має інтерес у зміцненні стабільності та розвитку підприємства в інтересах суспільства в цілому. З погляду самого підприємства, власний капітал відображає вартість активів, що належать його засновникам. Капітал власника відображає розмір внеску власників (засновників, учасників, акціонерів) у фінансування активів підприємства.

Для розкриття сутності власного капіталу важливо визначити джерела, які впливають на його величину. Серед них можуть бути наступні[52].

- інвестиції: це додаткові кошти, які власник або власники підприємства внесли, для збільшення активів підприємства і підвищення його власного капіталу;

- вилучення коштів: якщо власник або власники підприємства забрали з нього гроші або мають заборгованість перед ним, це призводить до зменшення активів підприємства і відповідно його власного капіталу;

- доходи: прибуток, отриманий підприємством, є одним з джерел зростання його власного капіталу. це можуть бути доходи від продажу товарів або послуг, інвестиційний дохід або інші форми прибутку, які збільшують власний капітал;

- витрати: витрати підприємства зменшують його власний капітал; це можуть бути операційні витрати, витрати на закупівлю активів, процентні платежі за позики тощо. витрати зменшують прибуток підприємства та, відповідно, його власний капітал.

Фінансові ресурси формуються шляхом використання власних коштів або позикових.

Якщо розглянути детальніше, то джерела формування власного капіталу можна поділити на:

- внутрішні;

– зовнішні.

Детальніше їх характеристику наведено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Джерела утворення власного капіталу

Джерела	Функції
Внутрішні джерела	1. Фінансовий результат діяльності підприємства після вирахування всіх витрат, податків та виплати дивідендів або резервного капіталу. 2. Внутрішні резерви, які накопичуються підприємством: резервні фонди, нерозподілені прибутки з попередніх періодів, а також приватизаційні кошти, інвестиції власників або залучення додаткового капіталу від акціонерів чи інших учасників підприємства.
Зовнішні джерела	1. Підприємство може залучати додаткові фінансові ресурси шляхом емісії акцій, а також привертанням зовнішніх інвесторів або акціонерів, які вкладають свої кошти в підприємство. 2. Деякі підприємства можуть отримувати фінансову підтримку у вигляді грантів, субсидій або безповоротних позик. 3. Підприємство може мати інші джерела формування своїх власних фінансових ресурсів. Це можуть бути доходи від продажу активів, отримання патентних винагород або ліцензійних платежів, оплати за надані послуги або внутрішні резерви, що накопичуються в результаті ефективної фінансової управління підприємством.

Джерело: побудовано на основі даних [53]

При розгляді внутрішніх ресурсів для генерація внутрішніх фінансових ресурсів підприємства основне значення має прибуток, який залишається в наявності і доступний для підприємства. Цей прибуток є основним джерелом збільшення власного капіталу та підвищення ринкової вартості підприємства. Він допомагає підприємству зміцнювати свою фінансову базу і розширювати свою діяльність. Амортизаційні відрахування також важливі в межах внутрішніх ресурсів, особливо для підприємств з великою вартістю основних засобів та нематеріальних активів. Хоча амортизаційні відрахування не призводять до збільшення власного капіталу, вони дозволяють підприємству реінвестувати частину свого прибутку в поновлення та модернізацію своїх активів. У той же час, інші внутрішні ресурси не мають суттєвого значення у

формуванні фінансових ресурсів, що належать підприємству. Це означає, що їх вплив на збільшення власного капіталу обмежений [34].

У процесі формування зовнішніх джерел основне значення має залучення додаткового капіталу. Підприємство може залучати додаткові кошти шляхом збільшення статутного капіталу або акціонерного капіталу через емісію та продаж акцій. Це дає можливість підприємству залучати нові інвестиції і збільшувати свій власний капітал. Деякі підприємства також можуть отримувати безкоштовну фінансову допомогу, зазвичай доступну лише окремим державним підприємствам. Інші зовнішні джерела можуть включати передачу матеріальних та нематеріальних активів підприємству безоплатно, які потім включаються до його балансу. Зовнішні ресурси дозволяють підприємствам залучати додаткові кошти для розширення своєї діяльності, зміцнення фінансової стійкості та зростання власного капіталу.

На нашу думку, доцільнішим є таке визначення: власний капітал - це сума фінансових ресурсів, що належать підприємству та представляють собою його власність і фінансову стійкість, яка використовується для фінансування діяльності підприємства, його розвитку, а також відображає внесок власників і накопичені прибутки підприємства, що залишаються після врахування усіх видів зобов'язань. Сформоване таким чином визначення дозволяє не лише розтлумачити саму сутність власного капіталу, але і надати інформації про його функції та розкрити джерела формування.

В цілому, залежно від класифікаційних ознак виокремлюють різні види капіталу. Класифікація власного капіталу наведена на рисунку 1.2 .

За належністю до підприємства	<ul style="list-style-type: none"> • власний капітал • залучений капітал.
За формою власності	☐ приватний капітал ☐ державний капітал
За характером використання в господарюючому процесі	☐ працюючий капітал; ☐ непрацюючий капітал
За формою знаходження в процесі кругообігу	☐ капітал у грошовій формі ☐ капітал у виробничій формі ☐ капітал товарній формі
За цілями використання	☐ виробничий капітал ☐ позиковий капітал ☐ спекулятивний капітал
За джерелами залучення	☐ вітчизняний капітал ☐ іноземний капітал

Рисунок 1.2 – Класифікація власного капіталу

Джерело: побудовано на основі даних [22]

Важливо зазначити, що власний капітал є невід'ємною складовою фінансової звітності відповідно до національних та міжнародних стандартів обліку. Визначення та аналіз величини і структури власного капіталу мають значущість як для керівного персоналу, так і для користувачів фінансової звітності.

Вважаємо за необхідне навести характеристику елементів власного капіталу згідно з чинним законодавством, таким чином, інформація подана у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 - Складові власного капіталу

№	Елементи власного капіталу	Зміст
1	Зареєстрований капітал	Вартість акцій простих і привілейованих для акціонерних товариств, а сума оголошеного зареєстрованого капіталу зафіксована в документах реєстрації для звичайних
2	Пайовий капітал	Сума паїв фізичних і юридичних осіб визначається відповідно до статутних документів

Продовження таблиці 1.3

№	Елементи власного капіталу	Зміст
3	Додатковий капітал	Капітал, що залучається після початкової стадії діяльності підприємства для розширення та фінансового зміцнення результаті емісії акцій, продажу корпоративних облігацій, залучення позик або інших форм фінансування
4	Інший додатковий капітал	Сума дооцінки, отримана в результаті повторної оцінки необоротних активів, отриманих безоплатно від фізичних або юридичних осіб, разом з іншими видами податкового капіталу
5	Резервний капітал	Сума сконцентрованих підприємством згідно з чинним законодавством або статутними документами резервів
6	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)	Відображають частку прибутків підприємства, які не були розподілені між власниками або не були достатніми для покриття збитків. Це сума, яка залишається після виплати дивідендів, формування резервів та погашення зобов'язань
7	Вилучений капітал	Сума капіталу, яка була вилучена або з підприємства. внаслідок різних причин, таких як розпуск підприємства, ліквідація, злиття або поглинання
8	Неоплачений капітал	Відображає різницю між загальною сумою вимог до підприємства за виданими акціями та фактично оплаченим капіталом

Джерело: побудовано на основі даних [20]

Основним компонентом власного капіталу підприємства є статутний капітал, який має ключове значення при оцінці фінансового стану підприємства. Статутний капітал може складатися з різних елементів, залежно від організаційно-правової форми підприємства. В його склад входять статутний капітал, додатковий статутний капітал та незареєстровані внески до капіталу. Статутний капітал юридично реєструється, оголошується і фіксується в статуті власника підприємства [10].

Капітал у дооцінках відображає суму, що включає інформацію про переоцінку, а також надходження та витрати, пов'язані з переоцінкою необоротних активів та фінансових інструментів. Він акумулює дані про переоцінку основних і нематеріальних активів, що зазнали переоцінки в межах попередньої суми переоцінки.

Додатковий капітал включає інший капітал, який учасники товариства вносять шляхом інвестицій або безоплатно надають необоротні активи підприємству під час його діяльності. Цей капітал може використовуватись для покриття збитків у балансі (за наявності інших джерел), збільшення статутного капіталу або компенсації різниці між фактичною і номінальною вартістю вилученого капіталу.

Резервний фонд є фінансовим резервом, який підприємство формує з метою забезпечення фінансової стійкості та зменшення ризиків. Він представляє собою страховий фонд, який призначений для покриття можливих збитків та забезпечення повернення інвесторам і кредиторам у разі фінансових труднощів або несподіваних подій. Розмір резервного фонду визначається і вказується в статуті підприємства або в інших регулятивних документах. Створення резервного фонду є обов'язковим вимогою для підприємств [10]. Накопичення резервних коштів відбувається протягом певного періоду часу, а не одразу. Підприємство здійснює відрахування з прибутку чи інших джерел до резервного фонду, щоб підтримувати його достатньою сумою для покриття можливих фінансових ризиків і зобов'язань.

Нерозподілений прибуток – це частина прибутку підприємства, яка залишається невиплаченою після врахування виплат власникам та фінансування резервного капіталу. Це сума, яка залишається після врахування всіх витрат та податків і не розподіляється між власниками підприємства. В свою чергу, випадку, коли сума збитку, яка накопичується в результаті, коли витрати підприємства перевищують отримані доходи. Цей збиток не може бути покритий з іншого джерела, і він залишається нерозподіленим серед власників підприємства [5].

Неоплачений капітал - накопичений борг, що виникає внаслідок невнесення власником (учасником) платежу до статутного капіталу.

Залучений капітал – це реальна вартість акцій, які випускаються або викуповуються акціонерним товариством від своїх учасників.

Власний капітал підприємства є фундаментом та основою його функціонування, виступаючи важливим елементом визначення його успішності і стану. Він виконує ряд критичних функцій, які визначають його значення та роль в господарській діяльності [25]:

- функція заснування: власний капітал, що вноситься в процесі створенні підприємства, є майновою основою для його підприємницької діяльності;
- регулятивна функція власний капітал впливає на частку засновників та права, що вони отримують як власники під час розподілу прибутку або виході з діяльності чи ліквідації;
- організаційна функція: власний капітал впливає на організаційну структуру підприємства і впливає на його управління;
- гарантійна функція: власний капітал є гарантом, що зобов'язання перед третіми особами будуть виконані;
- захисна функція: розмір власного капіталу напряму впливає на стійкість підприємства від загроз, оскільки саме з нього можуть покриватися збитки підприємства.

Дійсно, захисна функція є однією з найважливіших і поширених функцій капіталу підприємства. Власний капітал гарантує належний захист та критерій відповідальності перед зовнішніми користувачами та кредиторами. Він виступає основою для встановлення довіри між підприємством та його кредиторами.

Отже, власний капітал є сумою грошових коштів, яку підприємство отримує в результаті своєї діяльності, внесків власників повторне використання чистого прибутку шляхом реінвестування. Компанії формують та використовують складові власного капіталу відповідно до своїх потреб під час своєї нормальної діяльності.

1.2 Організація обліку власного капіталу підприємства

Організація бухгалтерського процесу, що пов'язана з власним капіталом, становить важливий етап управління фінансовою діяльністю підприємства. Цей процес включає в себе наступні аспекти [37]:

- облікове забезпечення: організація бухгалтерського обліку передбачає розробку і впровадження системи обліку, яка відповідає вимогам законодавства та міжнародних стандартів фінансової звітності;

- документація: ведення належної бухгалтерської документації є важливим аспектом організації бухгалтерського процесу;

- організаційні моменти бухгалтерського обліку: встановлення системи обліку, яка враховує всі аспекти власного капіталу підприємства;

- функціональні повноваження та права працівників бухгалтерської служби: визначення обов'язків, відповідальності та повноважень працівників, які займаються бухгалтерським обліком власного капіталу.

Метою організації обліку власного капіталу є виконання таких завдань (див. рис. 1.3):

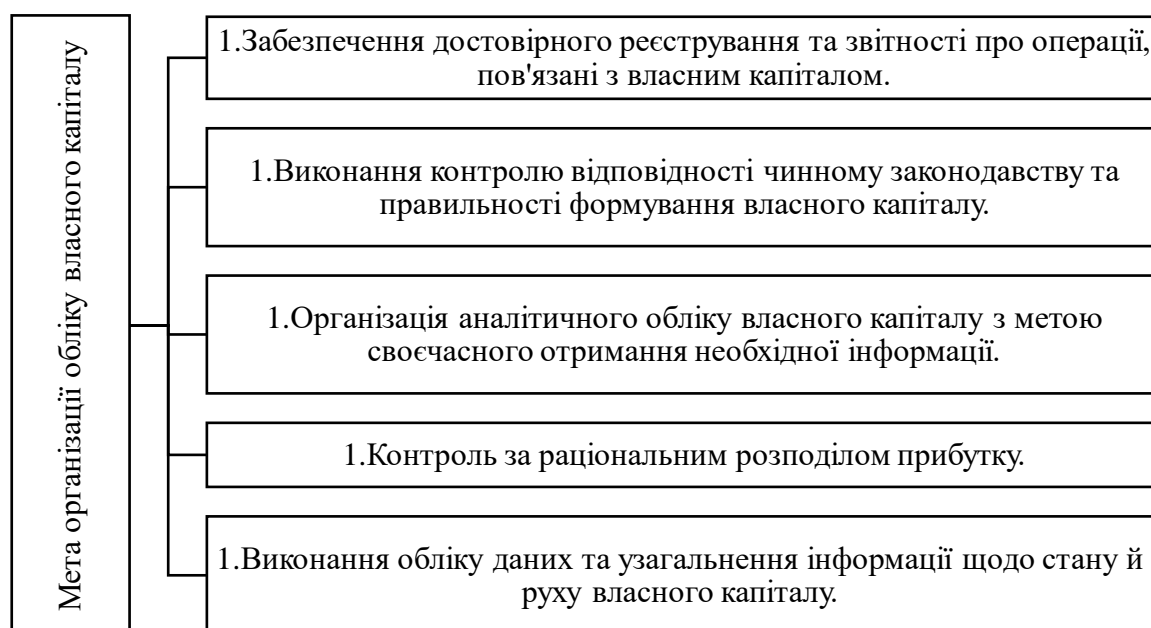

Рисунок 1.3– Завдання організації обліку власного капіталу

Джерело: побудовано на основі даних [7]

З метою ефективного ведення обліку, автоматизації процесу та подання звітності, необхідно дотримуватись методичних аспектів, які визначаються відповідними рекомендаціями та нормативними документами, пов'язаними з бухгалтерським обліком [9].

Основним нормативним документом, що регулює облік власного капіталу в Україні є Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [36].

В міжнародній практиці також відсутні окремі стандарти, присвячені власному капіталу, але інформація про різні аспекти обліку надається в [31]:

- МСБО 1 «Подання фінансової звітності» – встановлює вимоги щодо розкриття інформації про власний капітал у фінансовій звітності;

- МСФЗ 2 «Платіж на основі акцій» вимагає враховувати вплив операцій, за якими здійснюється платіж на основі акцій, на прибутки або збитки та на фінансовий стан підприємства;

- МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання»;

- МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації»;

- МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» містить правила класифікації фінансових інструментів, які можуть мати як характеристики капіталу, так і характеристики зобов'язань.

Рахунок 40 «Зареєстрований капітал» використовується для відображення величини капіталу підприємства, який був зареєстрований у відповідних органах. Цей рахунок має наступні субрахунки, відображені на рисунку 1.4:

Рисунок 1.4 – Характеристика рахунку 40

Джерело: побудовано на основі даних [40]

Якщо суб'єкту підприємницької діяльності було відмовлено у реєстрації, то сума, внесена власниками як статутний капітал, підлягає повному поверненню їм. В такому випадку, відображення такого капіталу на окремому рахунку 401 «Статутний капітал» буде доцільним лише в разі успішної реєстрації.

На рахунку 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» субрахунок 403 «Інший зареєстрований капітал» використовується для обліку суми, внесеної учасниками підприємства як частина складеного капіталу майна [47].

Приклади типової, для цього рахунку кореспонденції наведені у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Кореспонденція операцій з рахунками 40 та 46

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дт	Кт
Реєстрація статутного капіталу	46	401
Внески до статутного капіталу у вигляді: грошових коштів	31	46
Основних засобів	10	46

Джерело: побудовано автором на основі [48]

За Дт рахунку 46 «Неоплачений капітал» і Кт субрахунку 403 у разі наявності зафіксованої суми та переліку майна в статуті, бухгалтерський запис буде наступним:

- Дт (розрахункового рахунку майна) - зазначається майно, що вноситься;

- Кт (субрахунку 403) – зазначається сума майна, яку вносять.

У подальшому, при фактичному внесенні майна, буде здійснено такий бухгалтерський запис:

- Дт (рахунку майна) – зазначається фактично внесене майно;

- Кт (рахунок 46) – зазначена сума, що покриває неоплачений капітал.

Якщо статутом не передбачено фіксовану суму майна, а лише порядок внесення, то вищезазначені операції не здійснюються. Операція внесення майна буде відображена тільки у випадку фактичного внесення майна, за Дт рахунку, що залежить від майна і Кт 46 рахунку [54].

Рахунок 41 відображає розбіжності між балансовою вартістю активів та їх ринковою ціною, які виникають у результаті переоцінки. Це може стосуватись, наприклад, переоцінки нерухомості, машин та обладнання, інвестицій у цінні папери, типова кореспонденція виглядає наступним чином [8]:

- рахунок дебету буде напряму залежати від типу активу або фінансового інструменту, найчастіше це будуть рахунки 10-12;

- рахунок кредиту має таку саму залежність, для операцій з уцінки або дооцінки використовуються рахунки 411-414.

Додатковий капітал представляє собою кошти та майно, які внесені власниками (учасниками) підприємства понад статутний капітал. Він може бути сформований шляхом додаткових вкладів, розширення статутного капіталу, реінвестування прибутку або інших джерел власних коштів [26].

Використання рахунку 42 дозволяє підприємству відстежувати походження додаткового капіталу і контролювати його зміни впродовж часу. Це допомагає власникам та управлінцям зрозуміти обсяг та структуру

додаткового капіталу, а також приймати виробничі та фінансові рішення на основі наявних ресурсів.

Додатковий капітал є важливою частиною власного капіталу, до його складу входять наступні субрахунки (див. рис.1.5)

Рисунок 1.5 – Характеристика рахунку 42

Джерело: побудовано автором на основі [40]

Характерна кореспонденція за рахунком 42 наведена у таблиці 1.5

Таблиця 1.5 – Кореспонденція операцій за рахунком 42

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дт	Кт
Статутний капітал було збільшено за рахунок вкладу власника	422	401
Безоплатно одержано основний засіб	10	424
Додатковий капітал зараховано до прибутку в процесі ліквідації підприємства	42	441

Джерело: побудовано автором на основі [19]

Головна мета резервного капіталу полягає в забезпеченні фінансової стабільності та підтримці діяльності підприємства у разі несподіваних витрат, збитків або інших фінансових ризиків [27]. Цей капітал може

використовуватися для покриття непередбачуваних збитків, реструктуризації, розвитку нових проектів або забезпечення фінансової платоспроможності підприємства. Операції за вказаним рахунком проводяться таким способом, який відображено в таблиці 1.6.

Таблиця 1.6 – Кореспонденція операцій за рахунком 43

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дт	Кт
Резервний капітал сформовано за рахунок прибутку	443	43
Резервний капітал використано для покриття збитків	43	442
Нерозподілений прибуток використано для нарахування дивідендів	441	443
	443	671

Джерело: побудовано автором на основі [19]

Для обліку збитків та прибутку має бути використаний рахунок 44. Наприкінці періоду, що є звітним, субрахунок 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» закривається шляхом перенесення суми прибутку на субрахунок 441 «Прибуток нерозподілений». Це відбувається в разі позитивних результатів діяльності, у такому випадку прибуток переноситься на наступний звітний період для подальшого розподілу або використання, наприклад для нарахування дивідендів або перерахунок на резервний капітал [18]. У випадку негативних результатів діяльності, виникає збиток, сума якого відображається на дебеті рахунку 442 «Непокриті збитки». Цей субрахунок відображає накопичений збиток, який потребує покриття в майбутніх періодах.

Рахунок 45 «Вилучений капітал» містить наступну інформацію про операції пов'язані з вилученням капіталу внаслідок різних причин, прикладом може слугувати викуп власних акцій або їх анулювання, а також може бути повернення внесків власників, внаслідок виходу з капіталу.

Типове заповнення кореспонденції та відображення в обліку операцій, що стосуються рахунку 45 описано в таблиці 1.7.

Таблиця 1.7 – Кореспонденція операцій за рахунком 45

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дт	Кт
Викуплено акції власної емісії	451	30 або 31
Перепродаж акцій	30 або 31	451
Анулювання акцій	401	451

Джерело: побудовано автором на основі [29]

Документування операцій з власним капіталом несе обов'язковий характер, тому вважаємо за необхідне навести список основних документів, що використовуються для обліку формування статей власного капіталу.

Зокрема, протокол рішення зборів власників або акціонерів – використовується для прийняття рішень які стосуються капіталу підприємства в залежності від форми [33].

Статут – це документ, що реєструє статутний капітал підприємства регулює правила його формування, а також зміни.

Договір засновників – необхідний для продажу акцій якщо їх ціна вища ніж їх номінальна вартість.

Рішення засновників – має обов'язковий характер у разі ліквідації акцій або часток, які були викуплені, розрахунку з учасником або учасниками у разі виходу їх, зменшення початкової вартості акцій та інших змін у власному капіталі [13].

Видатковий касовий ордер - використовується для фіксації виплат з власного капіталу, наприклад, виплат дивідендів акціонерам;

Виписка банку - містить інформацію про рух коштів на рахунку підприємства. Якщо власник підприємства вносить свої особисті кошти у капітал підприємства, ця операція може бути зафіксована за допомогою виписки банку. Виписка банку підтверджує переказ коштів з особистого рахунку власника на рахунок підприємства.

Акт приймання-передачі основних засобів - використовується при індексації основних засобів, тобто дооцінці, а також для фіксації вибуття раніше дооцінених об'єктів необоротних активів або, якщо підприємство

здійснює зміни у складі свого капіталу, наприклад, збільшує його шляхом внесення основних засобів [35].

Таким чином, організація процесів, облікового характеру, щодо власного капіталу вважаємо однією із найважливіших обліку на підприємства. Для цього використовуються рахунки 4 класу, до яких відноситься рахунок 40 «Зареєстрований капітал» та його субрахунки, інші рахунки, такі як 41 «Пайовий капітал», 42 «Додатковий капітал», 43 «Резервний капітал», 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», 45 «Вилучений капітал» та 46 «Неоплачений капітал», використовуються для подробиць і деталей звітності про рух коштів у власному капіталі. Рахунок 40 відображає загальний стан капіталу та обліковує внески учасників у статутний капітал. Субрахунки рахунку 40 дозволяють розподіляти капітал на різні складові, такі як статутний капітал чи пайовий капітал, інший зареєстрований капітал тощо. Аналізуючи ці рахунки, можна отримати інформацію про внески учасників, структуру та розмір капіталу, зробити висновки про фінансовий стан підприємства.

1.3 Методика складання звіту про власний капітал

Найбільш детальну інформацію щодо власного капіталу підприємств містить форма 4 річної фінансової звітності звіт про власний капітал.

Зауважимо, що основною ціллю заповнення звіту про власний капітал є забезпечення користувачам фінансової звітності повної, достовірної та об'єктивної інформації про зміни, що відбулися у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду. Цей звіт є річним і не включається до квартальної фінансової звітності підприємств, які використовують національні принципи (стандарти) бухгалтерського обліку. Однак, для підприємств, що застосовують Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), цей звіт входить до складу проміжної фінансової звітності і подається відповідно до вимог цих стандартів [46].

Цей звіт дозволяє оцінити розмір та склад власних ресурсів підприємства, а також зрозуміти, як власний капітал формується, змінюється та використовується в організації. Звіт є важливим для зацікавлених сторін, таких як інвестори, кредитори, управління підприємства та регуляторні органи. Вони використовують цю інформацію для оцінки фінансової стійкості підприємства, його здатності сплатити зобов'язання та здійснювати розвиток. Звіт про власний капітал також може використовуватися для прийняття рішень щодо дивідендів, реінвестування прибутків або залучення додаткових коштів зовнішніми джерелами.

Таким чином, складання звіту про власний капітал спрямоване на забезпечення прозорості та надання необхідної інформаційної підтримки для ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства та прийняття обґрунтованих рішень. Це має значення для різних зацікавлених сторін, оскільки надає цінну інформацію про фінансовий стан і стабільність підприємства. Цей звіт є важливим для таких груп зацікавлених сторін [28].

Власники, інвестори: власникам підприємства та потенційним інвесторам оцінити фінансову стійкість та рентабельність підприємства. Ця інформація допомагає приймати рішення щодо інвестицій, придбання або продажу акцій та визначення вартості компанії.

Кредитори: надає інформацію про фінансову стійкість підприємства і його здатність повернути кредити. Кредитори та банки використовують цю інформацію для оцінки ризиків, пов'язаних з наданням позик, визначення умов кредитування та рівня процентних ставок.

Урядові органи та регулятори: є важливим для урядових органів і регуляторів, які встановлюють правила і норми, що регулюють фінансову діяльність підприємств. Цей звіт надає інформацію про фінансову стійкість та дотримання встановлених правил.

Науковці та дослідники: є джерелом інформації для аналітиків та дослідників, які вивчають фінансові ринки та економічні тенденції. Вони використовують цю інформацію для проведення поглибленого аналізу

фінансового стану підприємства, виявлення тенденцій та оцінки ризиків. Звіт про власний капітал допомагає аналітикам та дослідникам розуміти ефективність управління капіталом, ступінь ризику та перспективи подальшого розвитку підприємства.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» є основними нормативними документами, що регулюють процедуру складання звіту про власний капітал. Закон визначає загальні терміни і норми, що стосуються фінансової звітності та бухгалтерського обліку, тоді як Національне положення надає конкретні вимоги та стандартну форму для звіту про власний капітал [36].

Для заповнення звіту про власний капітал використовуються такі джерела інформації [38]:

- баланс (звіт про фінансовий стан);
- звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід);
- звіт про власний капітал за попередній рік;
- облікові регістри з оборотами рахунків класу 4 «Власний капітал та забезпечення зобов'язань» (журнал 7, відомість 7.1 та 7.2);
- установчі документи, інформація отримана в процесі аналітичного обліку, а також бухгалтерські документи.

Заповнення форми 4 «Звіт про власний капітал» має свої особливості, оскільки вона відображається за принципом оборотна-шахової відомості [24]. Це означає, що джерела утворення власного капіталу розміщуються по горизонталі, а статті, що відображають зміни власного капіталу, - по вертикалі. Відповідні перетини графіків і стовпців містять дані, що показують вплив різних операцій на стан складових власного капіталу.

При складанні звіту про власний капітал за формою 4 використовуються загальні правила, які включають наступні положення [30]:

- суми звіту виражаються в тисячах гривень без десяткового знаку;

– розрахункові показники звіту (такі як усього, залишок на кінець року) не можна розглядати як суми округлених чисел, оскільки це може призвести до похибок через округлення. Спочатку суми розраховуються на основі неокруглених даних, а потім вони округлюються.

– якщо є показники, які зменшують величину складових власного капіталу, їх слід вказувати в дужках.

Також важливо забезпечувати відповідність між балансом і Звітом про власний капітал, а власний капітал розглядається як залишковий та розподіляється на підкласи відповідно до встановлених правил і потреб підприємства.

Звіт про власний капітал заповнюється у певній послідовності, загалом, їх можна розділити на 10 етапів [17].

Для початку, необхідно перенести залишки власного капіталу за даними на початок звітного періоду у розрізі статей I пасиву Балансу.

Наступним кроком є коригування залишку власного капіталу на дату початку року внаслідок коригувань облікової політики, що використовувалася на підприємстві, виправлення помилок, а також інших процедур зазначених у П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» [45].

На 3 етапі необхідно Визначити скоригований залишок отриманий на початок року в розрізі складових.

4 етап – відображення змін як результат переоцінки власних активів наявних на підприємстві та їх вплив на власний капітал.

Відповідно до 5 етапу необхідно перенести чистий прибуток (збиток) отриманий у звітному періоді із ф. 2 Звіту про фінансові результати.

На шостому етапі формування звіту відображається вплив розподілу прибутку. В цьому розділі наводяться дані, що відображають результати розподілу прибутку або спрямування його на капіталізацію

На 7 етапі - відображаємо зміни у власному капіталі внаслідок внесків у до пайового або статутного капіталу.

8 етап – надається інформація про вилучення капіталу, таке як вихід учасника, викуп або анулювання акцій, здешевлення акцій та інші причини.

9. Відображення змін внаслідок непокритих збитків або отримання активів безкоштовним способом як джерело збільшення.

На останньому етапі визначаємо загальну суму відхилень власного капіталу за звітний рік, залишок власного капіталу на кінець звітного періоду по його складовим і порівнюємо отримані данні з розділом I пасиву ф. № 1 «Баланс».

У загальному вигляді формування Звіту про власний капітал на основі бухгалтерського обліку можемо відобразити у наступній таблиці 1.8.

Таблиця 1.8. – Складання Звіту про власний капітал на основі облікових даних

Назва статті	Код рядка	Рахунки бухгалтерського обліку за якими заповнюють рядки
Розподіл прибутку у вигляді дивідендів	4200	Д т 43 – К т 671
Спрямування прибутку на збільшення статутного капіталу	4205	Д т 43 – К т 40
Збільшення резервного капіталу	4210	Д т 43 – К т 43
Внесок учасників у капітал	4240	Д т 10, 20, 30, 31 та ін. – К т 40 (неможливо для 404)
Зменшення неоплаченого капіталу	4245	Д т 30, 31, 10, 20 та ін. – К т 46
Викуп акцій (часток)	4260	Д т 45 – К т 30, 31
Перепродаж викуплених часток	4265	Д т 30, 31 – К т 45
Анулювання викуплених часток	4270	Д т 40 – К т 45
Покидання капіталу	4275	Д т 40 – К т 672

Джерело: побудовано на основі даних [14]

Отже, Звіт про власний капітал виступає важливим інструментом для фінансового аналізу та звітності підприємств. Цей звіт докладно висвітлює інформацію про фінансові ресурси, належать до підприємства, та відображає їх структуру та зміни протягом певного періоду. Висновки, які можна зробити на основі звіту про власний капітал, дозволяють оцінити фінансову стабільність та ризики підприємства, сприяють зрозумінню власниками, інвесторами, кредиторами та урядовими органами, яка здатність підприємства

повернути інвестиції та забезпечити прибуток. У процесі складання звіту про власний капітал застосовується конкретна послідовність етапів, що включають виконання певних дій, регульованих нормативно-правовими актами.

РОЗДІЛ 2 МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ЗВІТУ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ

2.1 Мета-аналіз досліджень щодо аналізу власного капіталу підприємства на основі фінансової звітності

Актуальність аналізу власного капіталу та звіту про власний капітал полягає у їх значущості для різних зацікавлених сторін, адже в контексті сучасних викликів і тенденцій у галузі фінансів та управління аналіз власного капіталу та Звіту про власний капітал [15]:

- сприяє оцінці фінансової стійкості підприємства. Власний капітал виступає важливим показником, що відображає фінансову незалежність та здатність компанії впоратися з економічними труднощами. Він також допомагає виявляти ризики, пов'язані з капіталом підприємства, та розробляти ефективні стратегії для їх управління. Це дозволяє зменшити можливі фінансові втрати та забезпечити стабільність діяльності компанії;

- надає інвесторам та потенційним кредиторам важливу інформацію про фінансову потужність, рентабельність та стабільність підприємства. Це сприяє здійсненню обґрунтованих інвестиційних рішень та залученню капіталу, що є необхідним;

- сприяє підприємствам розробляти стратегічні плани та приймати рішення щодо розширення, розвитку і вибору фінансових інструментів. Знання про розподіл та структуру власного капіталу сприяють ефективному управлінню ресурсами та досягненню поставлених цілей;

- може допомогти виявити можливі фінансові проблеми або ризики, такі як недостатня капіталізація або висока залежність від зовнішнього фінансування;

- звіт про власний капітал має значення для кредиторів, оскільки надає інформацію про фінансову стабільність та здатність підприємства виконувати свої зобов'язання.

Саме тому важливим є дослідження наукового підґрунтя щодо власного капіталу, звіту про власний капітал та існуючих наукових поглядів щодо методик їх аналізу.

Відповідно до міжнародних стандартів власний капітал зазначається, як ще як чисті активи («net assets») та повністю відповідає визначенню, що надане у національному стандарті.

Тому пошуковий запит формувався виходячи з трьох ключових словосполучень:

- власний капітал підприємства («equity capital of the enterprise»);
- чисті активи («net assets»);
- аналіз (analysis).

На рисунку 2.1 представлена динаміка публікацій щодо аналізу власного капіталу та звіту про власний капітал в наукометричній базі даних Scopus за 2010-2022 роки.

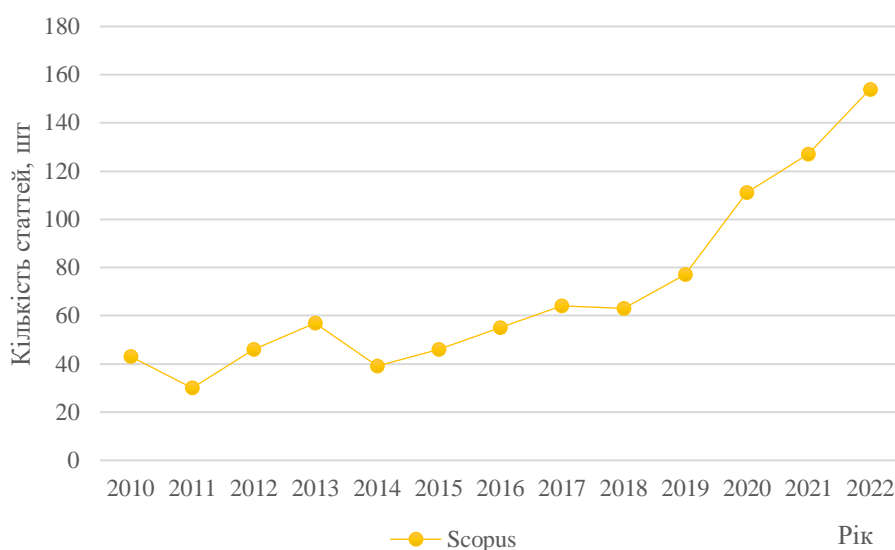
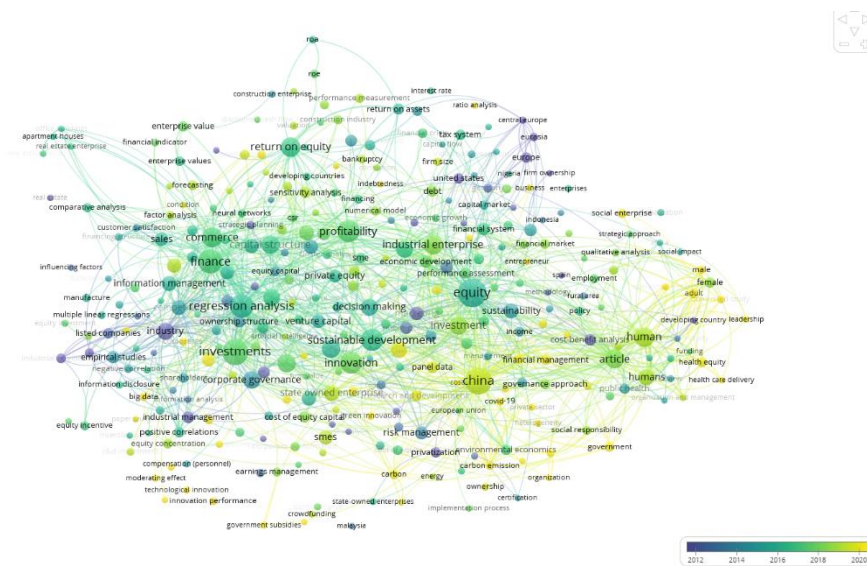

Рисунок 2.1 – Динаміка опублікованих статей за тематикою «equity capital of the enterprise AND analysis» в наукометричних базах даних Scopus та WoS за 2010-2022 рр.

Аналіз власного капіталу та звіту про власний капітал набуває актуальності. Зокрема, аналіз самих досліджень у наукових працях

демонструє, що починаючи з 2014 року відбулося активне становлення цієї тематики в академічних колах, що свідчить про її значимість і актуальність.

В підтвердження наведеної тези було проведено аналіз еволюційно-часового блоку досліджень (рис. 2.2). На основі якого можна зробити висновок, про активне зростання наукових публікацій щодо аналізу власного капіталу на основі фінансової звітності, та зокрема звіту про власний капітал починаючи з 2014 року.

Рисунком 2.2 – Карта візуалізації контекстуально-часового виміру досліджень проблематики аналізу власного капіталу, опублікованих у виданнях бази даних Scopus

Наступним кроком мета-аналізу є побудова бібліометричних карт на основі інформації, на основі даних з бази даних Scopus за допомогою програмного забезпечення VOSviewer. Це дозволяє формалізувати змістово-контекстуальний аспект дослідження щодо аналізу власного капіталу та звіту про власний капітал.

Відбір відповідних публікацій здійснювався на основі ключових слів «equity capital of the enterprise» «net assets» та «analysis», з метою розуміння дотичності понять, а також їх взаємозв'язку з іншими поняттями. Результати цього блоку мета-аналізу представлені на рис. 2.3

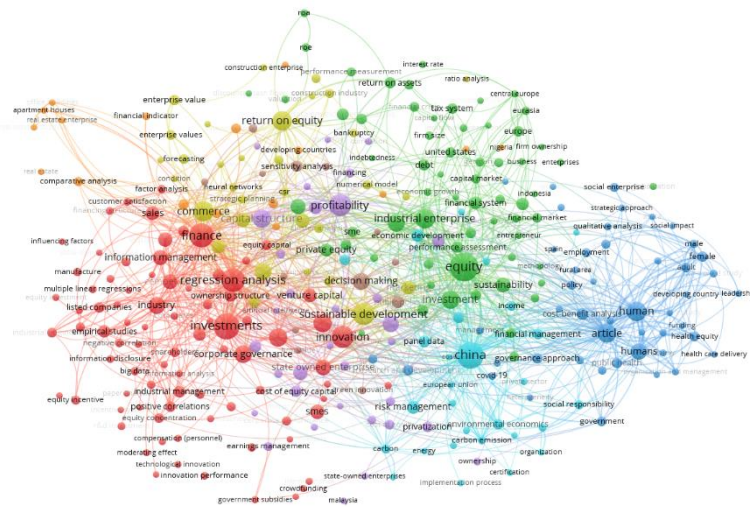

Рисунок 2.3 – Ідентифікація взаємозв'язку понять «equity capital of the enterprise», «net assets» та «analysis» з іншими поняттями

Так, в результаті бібліометричного аналізу наукових публікацій, що включені в наукометричну базу даних Scopus, і використання програмного забезпечення VOSviewer, була створена карта взаємозв'язків між ключовими поняттями та іншими категоріями. На карті виділено 6 кластерів, які позначені різними кольорами.

Зауважимо, що кластерний аналіз літератури щодо аналізу власного капіталу на основі фінансової звітності може мати кілька корисних аспектів, адже він дозволяє виділити основні теми аналізу власного капіталу на основі фінансової звітності, які розглядаються в наукових дослідженнях. Це допоможе надалі зорієнтуватися в області, визначити ключові аспекти аналізу і зрозуміти, які питання вже вивчені, а які потребують додаткового дослідження.

Кластер 1 (червоний), є особливо цікавим в контексті аналізу звіту про власний капітал. Наукові дослідження, що відносяться до цього кластеру, зосереджуються на розгляді взаємозв'язку між фінансовими аспектами, індустріальними секторами, інвестиціями та конкурентними перевагами підприємств. Наукові праці цього кластеру зосереджені на дослідженнях:

- впливу структури власного капіталу на фінансові показники підприємства;
- щодо того, які фінансові ресурси та інвестиційні стратегії допомагають підприємствам отримувати конкурентні переваги в їхній галузі;
- щодо різних аспектів ризиків та доходності, пов'язані з фінансовим управлінням, інвестиційними рішеннями та капітальними вкладеннями у різних секторах економіки.

Аналіз звіту про власний капітал у контексті цього кластеру включає оцінку структури власних коштів, залучених капіталів, вартості акцій та інших фінансових інструментів, які впливають на фінансову стабільність і результативність підприємства відповідно до вимог стандартів та нормативних актів. Дослідження в рамках цього кластеру можуть вносити вагомий внесок у розуміння фінансової діяльності підприємств, виявлення ключових факторів успіху та конкурентоспроможності, а також рекомендацій щодо управління власним капіталом.

Кластер 2 (зелений) — наукові дослідження, які відносяться до цього кластеру, зосереджуються на розгляді взаємозв'язку між розвитком бізнесу, фінансовими кризами та фінансовим зростанням у контексті власного капіталу підприємств. Наукові праці в розрізі даного кластеру стосуються аналізу того, як зміни власного капіталу впливають на розвиток бізнесу підприємств, зокрема на їхню здатність до залучення фінансових ресурсів та вкладення в інноваційні проекти. Також досліджуються взаємозв'язки між фінансовим кризами та станом власного капіталу підприємств, включаючи вплив кризових ситуацій на капіталовкладення та фінансову стабільність. Аналіз звіту про власний капітал в контексті цього кластеру включає оцінку фінансової стійкості підприємств під час фінансових криз, визначення ризиків та можливостей для фінансового росту, а також розробку стратегій для подолання кризових ситуацій та досягнення стійкого фінансового зростання. Дослідження в рамках цього кластеру сприяють розумінню впливу фінансових чинників на бізнес-процеси, забезпечити рекомендації для підприємств щодо

ефективного управління власним капіталом у контексті розвитку та стійкості діяльності підприємства.

Кластер 3 (синій) – наукові дослідження даного кластеру присвячені людському впливу на формування показників фінансової звітності.

Кластер 4 (жовтий) – наукові дослідження, які належать до цього кластеру, зосереджуються на аналізі звіту про власний капітал і вивчають взаємозв'язок між кластерним аналізом, банкрутством, економічною стійкістю та сприйняттям ризику. Дослідники застосовують кластерний аналіз для групування підприємств за рівнем власного капіталу та вивчення взаємозв'язків між ними і їхнім фінансовим станом, а також, які фактори сприяють або загрожують економічній стійкості підприємств та як це пов'язано з рівнем власного капіталу. Аналіз звіту про власний капітал в контексті цього кластеру включає оцінку ризиків банкрутства та стійкості підприємств, виявлення ключових факторів, що впливають на економічну стійкість, і розробку стратегій для забезпечення стійкого розвитку.

Кластер 5 (фіолетовий) – наукові дослідження, що належать до цього кластеру, зосереджуються на аналізі звіту про власний капітал і досліджують взаємозв'язок між рентабельністю, структурою капіталу та фінансуванням підприємств. У дослідженнях, що увійшли до цього кластеру науковці аналізують вплив структури власного капіталу на рентабельність підприємств. Вони вивчають, як різні методи фінансування впливають на фінансові показники та здатність до отримання прибутку, стратегії фінансування та їх вплив на структуру капіталу підприємств. Аналіз звіту про власний капітал в контексті цього кластеру може включати оцінку рентабельності підприємств, аналіз вартості акцій та інших фінансових інструментів, які впливають на фінансову стабільність та прибутковість. Дослідження в рамках цього кластеру можуть сприяти розумінню оптимальної структури капіталу, факторів, що впливають на рентабельність, та розробці стратегій для покращення фінансових результатів підприємств.

Кластер 6 (блакитний) – до даного кластеру входять дослідження, що зосереджені на впливі економічних, соціальних, політичних, екологічних факторів на діяльність підприємства, його стійкість, платоспроможність.

Узагальнення результатів змістово-контекстуального блоку бібліометричного аналізу дозволило відзначити, що найбільш дотичним поняттям є «profitability», investments, regression analysis тощо (див. рис. 2.4).

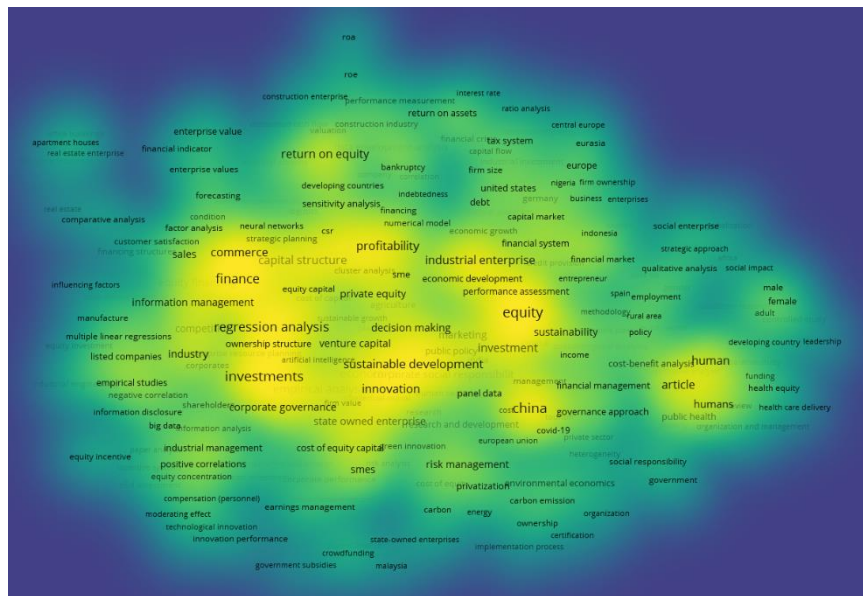

Рисунок 2.4 – Карта щільності зв'язків між поняттями в контексті дослідження

На рисунку 2.4 градієнт від зеленого до жовтого характеризує зростання щільності зв'язку між ключовими словами. Отже, можна зробити висновок, що одна й та сама економічна категорія найчастіше зустрічається в дослідженнях, пов'язаних з обраними питаннями і мають вищу ступінь зв'язку з іншими поняттями.

Ключові тези, наукові надбання, що були проаналізовані у виокремлених на основі кластерного аналізу працях (відструктурованих за релевантністю та цитованістю) стануть основою подальших емпіричних досліджень за обраною тематикою в наступних підрозділах даної роботи.

2.2 Методика аналізу звіту про власний капітал підприємства

Аналіз власного капіталу є важливою складовою обліково-аналітичної діяльності підприємств. Він включає вивчення формування і використання власного капіталу, надання облікової інформації, розрахунок аналітичних коефіцієнтів і їх систематизацію, а також відповідності встановленим значенням, що допомагає оцінити фінансову незалежність підприємства, тобто його здатність функціонувати без значного залучення зовнішніх джерел фінансування. Це важливо для інвесторів та кредиторів, які бажають мати впевненість у стабільності та надійності підприємства.

Аналіз звіту про власний капітал виконується з метою оцінки фінансового стану підприємства та його здатності до самофінансування, розширення та стійкого розвитку. Для цього можна використовувати різні підходи та методики, але основні етапи аналізу можуть включати наступні кроки [23]:

- оцінка структури власного капіталу - аналізуються складові власного капіталу, такі як розмір зареєстрованого капіталу, додатковий капітал, резервний капітал та нерозподілений прибуток. вивчається їх співвідношення та зміни в часі, що дозволяє зрозуміти, як підприємство фінансує свою діяльність та як розподіляє прибуток;
- аналіз змін власного капіталу - досліджуються джерела зміни власного капіталу, такі як емісія акцій, зареєстрований капітал, резервний капітал, прибуток та інші фактори. аналізуються зміни в часі та виявляються причини зростання або зменшення власного капіталу;
- оцінка фінансової стійкості - аналізується рівень фінансової стійкості підприємства на основі показників, таких як співвідношення власного капіталу до зобов'язань, відношення додаткового капіталу до загального капіталу, рентабельність власного капіталу тощо. це допомагає оцінити здатність підприємства до виконання своїх фінансових зобов'язань та використання внутрішніх ресурсів;

- виявлення ризиків і проблем - аналізується стійкість власного капіталу до змін в економічному середовищі, ідентифікуються можливі ризики та проблеми, такі як недостатність власного капіталу, нездатність до самофінансування, високий рівень зобов'язань тощо;

- порівняння з іншими підприємствами - порівнюються показники власного капіталу з аналогічними показниками інших підприємств у галузі або ринку. це дозволяє встановити конкурентні переваги або недоліки.

Для забезпечення фінансової безпеки при аналізі власного капіталу важливо досягнути наступних цілей:

- виявлення джерел, що використовуються для утворення власного капіталу оцінка їх впливу на загальну фінансову стійкість;
- визначення правових, фінансових та договірних обмежень, які обумовлюють управління нерозподіленим прибутком;
- встановлення пріоритету прав при отриманні дивідендів.
- визначення пріоритету прав власників у разі ліквідації підприємства.

Існує кілька методик аналізу звіту про власний капітал, які дозволяють оцінити фінансовий стан підприємства та його здатність до самофінансування і розвитку. Деякі з найпоширеніших перелічені далі [42]:

- аналіз показників структури капіталу: цей підхід зосереджується на оцінці складових власного капіталу та їх співвідношення;
- аналіз показників рентабельності капіталу: цей підхід зосереджується на визначенні ефективності використання власного капіталу;
- аналіз показників фінансової стійкості: цей підхід оцінює фінансову стійкість підприємства на основі показників, таких як співвідношення власного капіталу до загальних зобов'язань, співвідношення забезпеченості активів капіталом тощо;
- порівняльний аналіз: цей підхід включає порівняння показників власного капіталу з аналогічними показниками інших підприємств у галузі або

на ринку. Порівняння може проводитися за допомогою фінансових показників, відсотків та рейтингів;

– факторний аналіз полягає у комплексному та системному вивченні впливу різноманітних факторів на розмір власного капіталу. Цей вид аналізу дозволяє кількісно оцінити вплив різних чинників на загальний показник.

Вище вказані методики можуть застосовуватися окремо або комбінуватися для більш детального аналізу звіту про власний капітал підприємства. Важливо враховувати специфіку галузі, розмір підприємства та інші фактори.

Для аналізу змін у структурі та руху власного капіталу підприємства на основі даних форми № 4. потрібно встановити зв'язок між елементами звіту про власний капітал та Балансу, зробимо це на рисунку 2.5.

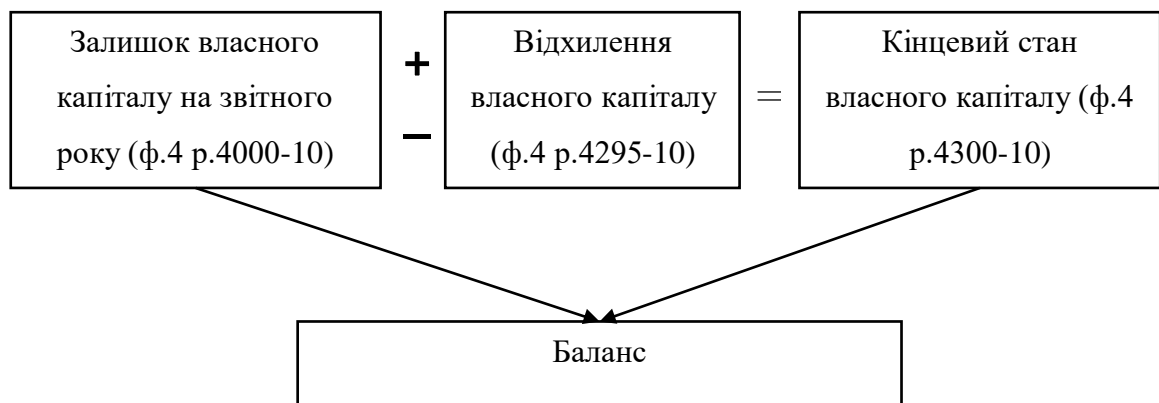

Рисунок 2.5 – Вплив звіту про власний капітал на формування Балансу

Джерело: побудовано на основі даних [2]

Як зображено на рисунку 2.5, в залежності від результатів діяльності впродовж року, зміни можуть набувати також негативних значень.

Детальніше вплив операцій з власним капіталом на формування показників зображено на рисунку 2.6

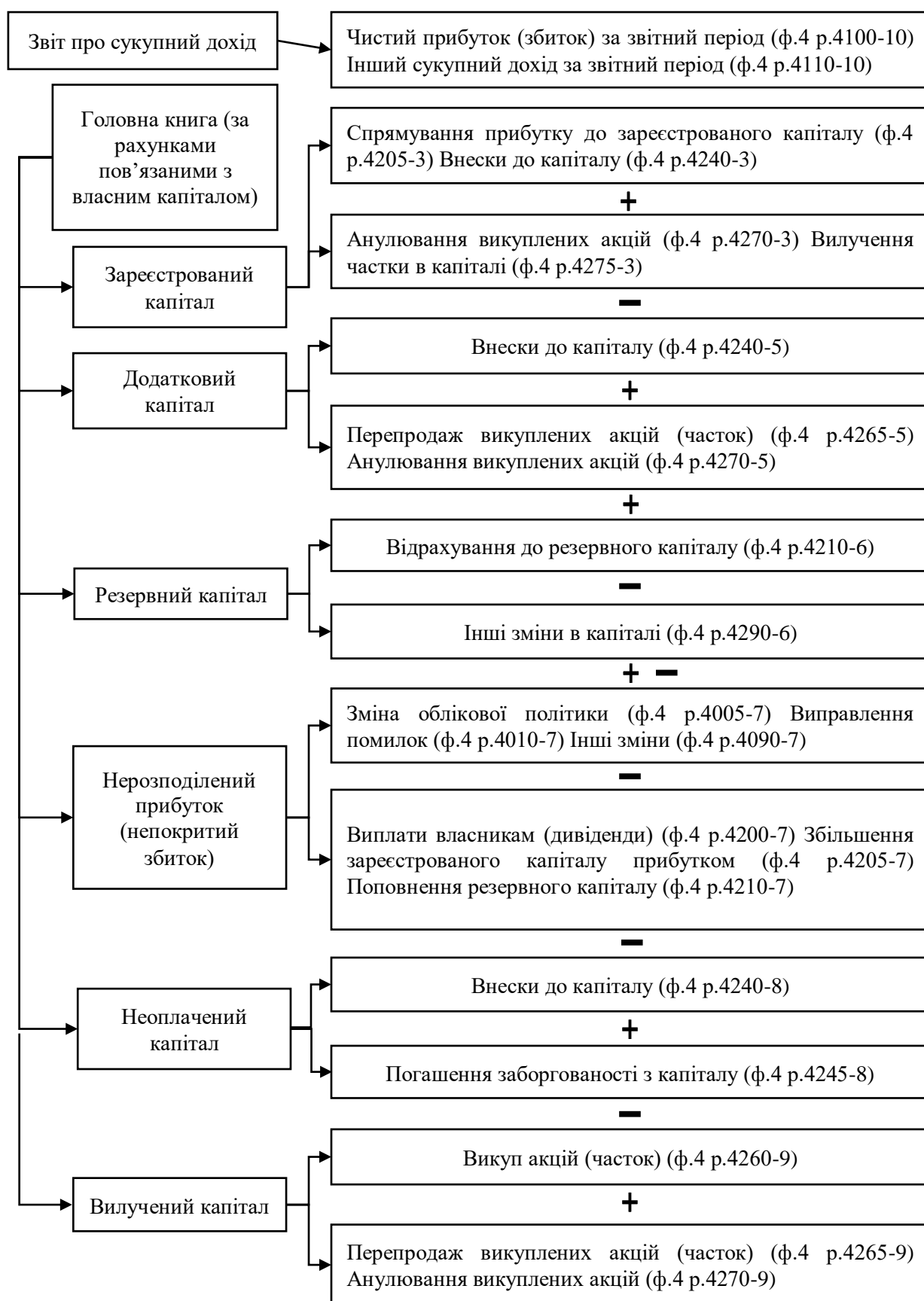

Рисунок 2.6 – Зміни у власному капіталі за звітний період

Джерело: побудовано на основі даних [44]

Аналіз змін та формування власного капіталу, що представлений у загальній формі, надає змогу зрозуміти розподіл та структуру капіталу, включаючи складові його формування, зміни в часі та взаємозв'язки між різними елементами. Це допомагає створити повну картину фінансового стану підприємства та зробити обґрунтовані висновки щодо його фінансової потужності та стабільності.

Факторний аналіз для визначення змін власного капіталу можна поділити на дві категорії: зовнішні та внутрішні фактори [32]. Зовнішні фактори включають різноманітні зміни, такі як зміна загальної кількості акцій у обігу, коливання номінальної вартості акцій, а також, дії пов'язані з реорганізацією підприємства. Внутрішні фактори охоплюють зміни в чистому прибутку (збитку), відрахуваннях до резервного капіталу, розмірі дивідендів та інших витратах, пов'язаних з використанням прибутку. Крім того, існують інші фактори, які включають зміни в сумі доходу майбутнього періоду, оціночних зобов'язаннях та результатів переоцінки активів.

Показник «власний капітал» відіграє суттєву роль у фінансовому аналізі підприємства, оскільки він вказує на наявність фінансових ресурсів для забезпечення його функціонування, кредитоспроможності та платоспроможності. Перший аспект має великий вплив на структуру власного капіталу та регулювання законодавством щодо його формування та використання. Результати аналізу порівнюються зі середніми показниками галузі.

Для аналізу звіту про власний капітал можна використовувати різні методи, такі як [23]:

- горизонтальний;
- вертикальний;
- порівняльний;
- коефіцієнтний;
- інтегральний фінансовий аналіз.

Горизонтальний аналіз досліджує зміни окремих компонентів капіталу в часовій динаміці, тоді як вертикальний аналіз досліджує їх внутрішню структуру. Ці методи просто фіксують факти, не надаючи пояснень щодо причин позитивних або негативних змін, які відбулися на підприємстві. Порівняльний аналіз включає порівняння показників з плановими, середньогалузевими та конкурентними показниками. Аналіз за допомогою фінансових коефіцієнтів базується на встановленні співвідношень між різними абсолютними показниками. Показники, використовувані для аналізу власного капіталу, можна розділити на групи, такі як [1]:

- оборотності;
- фінансової стійкості;
- рентабельності капіталу.

Учені ідентифікують різноманітні показники, що використовуються для аналізу власного капіталу:

- Ю.С. Цал-Цалко [49]:
  - 1) показник страхування статутного капіталу;
  - 2) коефіцієнт страхування власного капіталу;
  - 3) коефіцієнт страхування бізнесу;
- Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна [22]:
  - 1) рентабельність за чистим прибутком:
  - 2) рентабельність за валовим прибутком:
  - 3) рентабельність за чистим прибутком від реалізації:
- П.Я. Попович [42]:
  - 1) різниця між власним та статутним капіталом.

Однак, головна проблема полягає у тому, що ці показники розглядають власний капітал узагальнено, не звертаючи увагу на його складові елементи. Більшість використовуваних коефіцієнтів аналізу розглядають власний капітал як єдину величину, але його складові частини можуть змінюватись по-різному: деякі можуть зростати, інші - зменшуватись. Кожна з цих складових

також має різний вплив на власників та керівників підприємства через правові або інші обмеження, що стосуються розпорядження активами.

Загалом, існують певні стандартні процедури при аналізі власного капіталу та звітності по ньому, їх перелік, а також типові значення, для прибуткових підприємств наведені у таблиці 2.1

Таблиця 2.1 - Стандартизація процедур аналізу звіту про власний капітал

Типові процедури	Нормальні значення показника
Горизонтальний аналіз	
збереження капіталу (ТВК)	$ТВК = ВК1 / ВК0 \times 100\% > 100\%$; $\Delta ЧА > 0$ $ТВК > ТІНФ$; $ТВК > ТНА$
нагромадження резервного капіталу (ТРК)	$ТРК > 100\%$;
накопичення нерозподіленого прибутку (НП)	$ТНП > 100\%$; $\Delta НП > 0$
Вертикальний аналіз	
укрупнення капіталу	$\Delta [(КД + РК + НП) / ВК] > 0$;
Факторний аналіз	
формування капіталу	$\Delta ВК = АК + КД + РК + НП$;
накопичення капіталу	$\Delta НК = КД + РК + НП$
Коефіцієнтний аналіз основних показників	
рентабельності капіталу (ROE)	$\uparrow ROE = ЧП (4100) / ВК$
підприємницької активності КПА	$\uparrow КПА = НП1 / ВК0 > 0$;
посилення захисту капіталу КЗ ВК	$\Delta КЗ ВК = (ДК + РК) / ВК > 0$
коефіцієнт ризику капіталу КР ВК	$\uparrow КР ВК = (СК + НП) / ДК + РК > 5$;
рівня захисту статутного капіталу КЗ СК	$КЗ СК = РК / СК > 0,25$
рівня самофінансування К СФ	$\uparrow К СФ = \Delta (РК + НП) / ЧП > 0$;
коефіцієнт капіталізації чистого прибутку (ЧП) КК ЧП	$\uparrow ККЧП, =НП / ЧП$
рівня дивідендних виплат К ДВ	$К ДВ = ВД (4200) / ЧП (4100)$
рівня резервування чистого прибутку КРЕЗ ЧП	$КРЕЗ ЧП = ВР (4210) / ЧП (4100) > 0,05$
рівня прибутку інвесторів на вкладений капітал КД АК	$\uparrow КДАК = ВД (4200) / АК$
«ціни» одиниці капіталу (ставки дивіденду на номінал простої акції), % ЦВ	$\uparrow ЦВК = ВД (4200) / СК \times 100\%$

Джерело: узагальнено автором на основі даних [1]

Також, вважаємо за необхідне виділити метод аналізу абсолютних відхилень. Формула для розрахунку абсолютного відхилення власного капіталу виглядає наступним чином:

$$\Delta BK = BK_1 - BK_0 \quad (2.1)$$

де ΔBK – абсолютне відхилення власного капіталу;

BK_1 - р.4300-10 представляє поточний стан власного капіталу;

BK_0 – р.4000-10 відображає стан власного капіталу у попередньому періоді році.

Абсолютне відхилення власного капіталу вказує на різницю між цими двома станами. Воно дає інформацію про зміни власного капіталу підприємства протягом певного періоду.

Цей показник дозволяє оцінити, наскільки значущі зміни власного капіталу були виявлені і чи має підприємство позитивне або від'ємне відхилення. Позитивне значення вказує на збільшення власного капіталу, що може бути наслідком прибутку, залучення додаткового капіталу або інших факторів, що сприяють його зростанню. Від'ємне значення свідчить про зменшення власного капіталу, яке може бути наслідком втрат або інших факторів, що спричиняють його зниження.

Формула для розрахунку абсолютного відхилення зареєстрованого капіталу виглядає так:

$$\Delta ЗК = ЗК_1 - ЗК_0 \quad (2.2)$$

де $\Delta ЗК$ - абсолютне відхилення зареєстрованого капіталу;

$ЗК_1$ - р.4300-3 представляє поточний стан зареєстрованого капіталу;

$ЗК_0$ - р.4000-3 відображає попередній стан зареєстрованого капіталу.

Абсолютне відхилення зареєстрованого капіталу вказує на різницю між цими двома станами. Воно дозволяє оцінити зміни у вкладеному капіталі та зареєстрованій частині внесків власників до капіталу підприємства.

Цей показник надає інформацію про зміни власних акцій та структуру капіталу підприємства. Позитивне значення вказує на збільшення зареєстрованого капіталу, яке може бути результатом спрямування прибутку

на збільшення капіталу, інвестиційних проектів розвитку підприємства або інших факторів, що сприяють зростанню вкладеного капіталу. Від'ємне значення свідчить про зменшення зареєстрованого капіталу, яке може бути наслідком анулювання власних акцій, зменшення початкової вартості акцій включаючи інші фактори, що призводять до зниження капіталу.

Формула для розрахунку «абсолютного відхилення капіталу у дооцінках» має наступний вигляд:

$$\Delta \text{КД} = \text{КД}_1 - \text{КД}_0 \quad (2.3)$$

де $\Delta \text{КД}$ - абсолютне відхилення капіталу у дооцінках;

КД_1 - р.4300-4 представляє поточний стан капіталу у дооцінках;

КД_0 - р.4000-4 відображає попередній стан капіталу у дооцінках.

Абсолютне відхилення капіталу у дооцінках вказує на різницю між цими двома станами. Цей показник відображає зміни, які відбулися внаслідок переоцінки або перерахунку активів, а також зобов'язань підприємства. Він надає інформацію про резерви переоцінки основних засобів, нематеріальних активів та одержання необоротних активів безкоштовно.

Позитивне значення абсолютного відхилення капіталу у дооцінках вказує на збільшення капіталу, що може бути наслідком переоцінки активів, збільшення резерву переоцінки або отримання нових безкоштовних необоротних активів. Від'ємне значення свідчить про зменшення капіталу у дооцінках, що може бути наслідком зниження резерву переоцінки або інших факторів, що призводять до зменшення капіталу.

Формула для розрахунку «абсолютного відхилення додаткового капіталу» має наступний вигляд:

$$\Delta \text{ДК} = \text{ДК}_1 - \text{ДК}_0 \quad (2.4)$$

де $\Delta \text{ДК}$ - абсолютне відхилення додаткового капіталу;

ДК_1 - р.4300-5 відображає поточний стан додаткового капіталу;

ДК₀ - р.4000-5 представляє попередній стан додаткового капіталу.

Різниця між цими двома станами виявляє абсолютне відхилення додаткового капіталу. Це відхилення відображає зміни, які виникають у результаті ринкової реалізації випуску акцій за ціною, що перевищує їх номінальну вартість, продажу викуплених власних акцій або анулювання акцій.

Цей показник надає інформацію про зміни у додатковому капіталі, які можуть бути результатом емісійного доходу (різниця між ціною продажу акцій та їх номінальною вартістю), продажу викуплених акцій або анулювання акцій.

Позитивне значення абсолютного відхилення додаткового капіталу вказує на збільшення додаткового капіталу, що може бути наслідком ринкової реалізації акцій з прибутком або продажу викуплених акцій. Від'ємне значення свідчить про зменшення додаткового капіталу, яке може бути наслідком анулювання акцій або інших факторів, що спричиняють зменшення капіталу.

Формула для розрахунку «абсолютного відхилення резервного капіталу» має наступний вигляд:

$$\Delta PK = PK_1 - PK_0 \quad (2.5)$$

де ΔPK – абсолютне відхилення резервного капіталу;

PK_1 – р.4300-6 представляє поточний стан резервного капіталу;

PK_0 – р.4000-6 відображає попередній стан резервного капіталу.

Абсолютне відхилення резервного капіталу вказує на різницю між цими двома станами. Воно відображає зміни, пов'язані з асигнуванням частини нерозподіленого прибутку, виплатою дивідендів на привілейовані акції, виплатою відсотків за облігаціями або покриттям збитків.

Цей показник надає інформацію про зміни у резервному капіталі, які можуть бути результатом асигнування прибутку, виплати дивідендів або інших факторів, що впливають на стан резервного капіталу.

Позитивне значення абсолютного відхилення резервного капіталу вказує на збільшення резервного капіталу, що може бути наслідком асигнування частини нерозподіленого прибутку або інших джерел збільшення капіталу. Від'ємне значення свідчить про зменшення резервного капіталу, яке може бути наслідком виплати дивідендів, виплати відсотків за облігаціями або інших факторів, що призводять до зменшення капіталу.

Формула для розрахунку «абсолютного відхилення нерозподіленого прибутку» має наступний вигляд:

$$\Delta \text{НП} = \text{НП}_1 - \text{НП}_0 \quad (2.6)$$

де $\Delta \text{НП}$ – абсолютне відхилення нерозподіленого прибутку;

НП_1 – р.4300-7 представляє поточний стан нерозподіленого прибутку;

НП_0 – р.4000-7 відображає попередній стан нерозподіленого прибутку.

Абсолютне відхилення нерозподіленого прибутку вказує на різницю між цими двома станами. Воно відображає зміни, пов'язані з розміром активів, статичним реінвестованим прибутком, змінами в обліковій політиці, виправленнями помилок, збільшенням або зменшенням внутрішнього джерела фінансування підприємства, інвестиційним потенціалом та виплатою дивідендів.

Цей показник надає інформацію про зміни в нерозподіленому прибутку, що можуть бути наслідком різних факторів, таких як розвиток господарської діяльності, збільшення активів, зміни в інвестиційному потенціалі та інші.

Абсолютне відхилення нерозподіленого прибутку може мати як позитивне, так і від'ємне значення. Позитивне значення вказує на збільшення нерозподіленого прибутку, що може бути наслідком зростання активів, успішної господарської діяльності або інших факторів. Від'ємне значення

може бути наслідком збитків, виплати дивідендів або інших факторів, що впливають на зменшення прибутку підприємства.

Формула для розрахунку «Стійкості економічного зростання» має наступний вигляд:

$$\text{Стійкість економічного зростання} = (\Delta \text{НП} / (\text{ВК}_1 + \text{ВК}_0) / 2) \times 100\% \quad (2.7)$$

де Δ р.4300-7 представляє абсолютне відхилення нерозподіленого прибутку.

Стабільність економічного зростання відображає рухливість нагромадження внутрішнього резерву для розширеного відтворення підприємства. Показник виражається у відсотках і розраховується, порівнюючи абсолютне відхилення нерозподіленого прибутку з середнім значенням власного капіталу на початку та попередньому періоді. Вона дозволяє оцінити стабільність економічного зростання підприємства.

Якщо значення «Стійкості економічного зростання» близьке до 100%, це свідчить про стабільне економічне зростання, де нерозподілений прибуток збільшується відповідно до збільшення власного капіталу. Нижчі значення можуть вказувати на нестабільність або зменшення економічного зростання.

Цей показник є корисною для оцінки фінансової стійкості та потенціалу росту підприємства, дозволяє визначити, наскільки добре підприємство використовує власні ресурси для забезпечення сталого розвитку.

Загальний простий аналіз за показниками звіту про власний капітал наведений у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 - Горизонтально-вертикальний аналіз звіту про власний капітал

Показник	Зареєстрований капітал (ЗК)	Капітал у дооцінках (КД)	Додатковий капітал (ДК)	Резервний капітал (РК)	Нерозподілений прибуток (НП)	Неоплачений капітал (НЕК)	Вилучений капітал (ВИК)	Всього (ВК)
1.Залишок на початку року (0)								
2.Структура власного капіталу на початок року, %								100
3.Збільшення власного капіталу								
4.Зменшення власного капіталу								
5.Залишок на кінець року (1), (р.1 + р.3 – р.4)								
6.Структура власного капіталу на кінець року, %								100
7.Абсолютне відхилення (р.5 – р. 1) або (р. 3 – р.4), Δ								
8.Структурні зміни власного капіталу, % (р.6 – р.2)								
9.Темп зростання, % (р.5/р.1)*100%								

Джерело: побудовано автором на основі даних [6]

Власний капітал є важливим поняттям в області фінансів та бухгалтерії, і його визначення може розрізнятися залежно від контексту та автора. Ось декілька визначень власного капіталу, запропонованих різними вченими: загальне визначення: власний капітал - це різниця між активами та зобов'язаннями компанії, яка представляє внесок власників або акціонерів. Це розглядається як «власність» компанії, яка залишається після врахування всіх зовнішніх зобов'язань. Фінансовий підхід: власний капітал може розглядатися як сукупність внесків власників, включаючи вартість акцій та нерозподілену

прибуток компанії. Це може також включати додатково внески, вартість неоплаченого капіталу та резерви. Бухгалтерський підхід: в бухгалтерії власний капітал визначається як різниця між активами та зобов'язаннями компанії, включаючи акціонерний капітал, прибуткові резерви та інші складові. Власний капітал є важливим показником фінансової стійкості компанії, оскільки він представляє здатність компанії погашати зобов'язання та використовувати власні ресурси для розвитку та інвестицій. Розуміння та правильне визначення власного капіталу дозволяє аналізувати фінансове становище компанії та здійснювати прийняття рішень на основі цих даних.

2.3 Шляхи удосконалення методики складання й аналізу звіту про власний капітал

Власний капітал є одним з ключових елементів фінансової структури будь-якого підприємства. Він визначає фінансову стійкість, здатність до фінансового впливу та рентабельність організації. Одна з головних задач аналізу звіту про власний капітал – допомога в прийнятті правильних рішень щодо управління підприємством.

Удосконалення методики складання та аналізу звіту про власний капітал є неможливим без удосконалення обліку складових власного капіталу. Адже якщо облікові дані щодо власного капіталу не є точним і надійним, то й інформація, відображена у звіті, буде неточною та недостовірною. Це може призвести до неправильних рішень та негативних наслідків для підприємства та його зацікавлених сторін.

Ефективний облік власного капіталу допомагає зрозуміти, як різні складові капіталу використовуються, як вони взаємодіють і як це впливає на фінансовий стан підприємства. Це включає аналіз структури капіталу, контроль за змінами у складі капіталу, оцінку використання прибутку та забезпечення необхідних резервів.

Правильне управління власним капіталом забезпечує стабільність фінансового положення підприємства, знижує ризики фінансових труднощів і сприяє залученню додаткових джерел фінансування.

Управлінський облік власного капіталу може мати несподівані наслідки для керівників. Наприклад, в довгостроковій діяльності підприємства можуть виникати ситуації, коли засоби статутного капіталу, які спочатку були інвестовані в основні засоби, зазнають повного зносу та замінюються новими. Це може призводити до того, що статутний капітал стає основним джерелом фінансування оборотних активів шляхом залучення довгострокових кредитів або використання прибутку.

Зворотна ситуація також можлива, коли статутний капітал, що спочатку формувався за допомогою грошових внесків, з часом реально забезпечується різними видами основних засобів та нематеріальних активів, завдяки проведеній фінансовій політиці.

Для ефективного управління власним капіталом на етапі створення нового підприємства, потрібна облікова інформація, яка містить дані про засновників, їх внески в загальний капітал, а також форму, в якій вони вносяться [51]. У подальшому, важливо мати бухгалтерські дані про збільшення початкового капіталу за рахунок нових інвестицій, формування резервного капіталу через розподіл прибутку, а також про зменшення статутного капіталу у разі виходу учасників з проекту або вилучення активів з різних причин.

Облік капіталу надає докладну інформацію про операційну та фінансову діяльність підприємства, зміни у складі власного капіталу, поточні та довгострокові зобов'язання. Цей облік поєднує функції управління, такі як облік, планування, координація, контроль, аналіз та прийняття рішень. Оскільки отримання прибутку є основною метою комерційного підприємства і задовольняє інтереси його власників (засновників, акціонерів), це підкреслює важливість ефективного та постійного управління ним [55].

Оптимізація структури капіталу підприємства базується на важливих критеріях, які визначають його успішність і стійкість. Серед основних критеріїв, що враховуються в цьому процесі, можна виділити такі [52]:

- прийнятний рівень доходності і ризику: підприємство прагне досягти оптимального балансу між доходністю свого капіталу і ризиком, пов'язаним з його використанням. воно ставить перед собою завдання забезпечити прийнятний рівень прибутковості, одночасно обмежуючи ризик втрат;

- максимізація ринкової вартості підприємства: оптимізація структури капіталу також має на меті збільшення ринкової вартості підприємства, тобто підвищення його капіталізації та привабливості для інвесторів. Це досягається шляхом раціонального використання різних джерел фінансування та створення ефективної структури капіталу, яка сприяє збільшенню довіри інвесторів і отриманню позитивної реакції на ринку.

Кожне підприємство має право самостійно обирати критерії оптимізації структури свого капіталу відповідно до своїх потреб, стратегії розвитку та зовнішнього середовища. Рішення щодо структури капіталу вимагає ретельного аналізу, розгляду різних аспектів та врахування індивідуальних особливостей підприємства.

Отже, розглянемо основні способи підвищення ефективності обліку власного капіталу підприємства, що сприятиме оптимізації процесів складання та аналізу звіту про власний капітал:

- керівникам підприємства рекомендується приймати компромісний підхід до фінансування активів, знаходячи оптимальний баланс між використанням власних та зовнішніх джерел фінансування, це дозволить забезпечити стабільність та ефективність фінансових операцій підприємства;

- при аналізі фінансово-майнового стану, важливо враховувати ступінь використання основного капіталу, який є показником ефективності діяльності підприємства. оцінка рівня використання активів дозволяє виявити потенційні можливості для підвищення продуктивності та ефективності використання капіталовкладень;

– доцільно розглядати різні джерела фінансування, такі як кредити, емісія акцій або залучення зовнішніх інвестицій, для забезпечення ефективної структури капіталу.

Використання цих напрямків допоможе підприємству оптимізувати структуру свого власного капіталу, досягти стабільності та підвищити ефективність фінансових операцій.

У сфері господарської діяльності підприємств, одним з важливих елементів є внутрішньогосподарський контроль. Його успішне виконання залежить від наявності контрольних процедур. У цьому процесі роль координатора належить керівнику підприємства.

Для досягнення більш ефективного контролю над складовими власного капіталу та задоволення інтересів як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів щодо формування та змін власного капіталу, необхідно уточнити перелік завдань перевірки. Основні завдання перевірки включають наступне [48]:

- перевірка відповідності кредитового залишку на рахунку 40 заявленій сумі зареєстрованого капіталу, визначеній у статутних документах;
- перевірка обґрунтованості збільшення зареєстрованого капіталу шляхом врахування зростання вартості матеріальних цінностей, внесених до статутного капіталу;
- перевірка своєчасного внесення засновниками їх внесків до статутного капіталу та правильного відображення цих внесків у бухгалтерському обліку;
- перевірка своєчасного внесення змін до документів, що містять інформацію про засновників;
- перевірка правильного розрахунку часток, які підлягають вилученню засновниками зі статутного капіталу;
- перевірка наявності та правильного оформлення документів, що стосуються здійснених фінансово-господарських операцій;

– перевірка правильного перенесення залишків за рахунками до фінансової звітності.

Ряд авторів пропонує використання додаткових аналітичних рахунків для більш деталізованого обліку на рахунках [3]. Погоджуємося з цим та пропонуємо наступні субрахунки до рахунку 443 (див. рис.3.1).

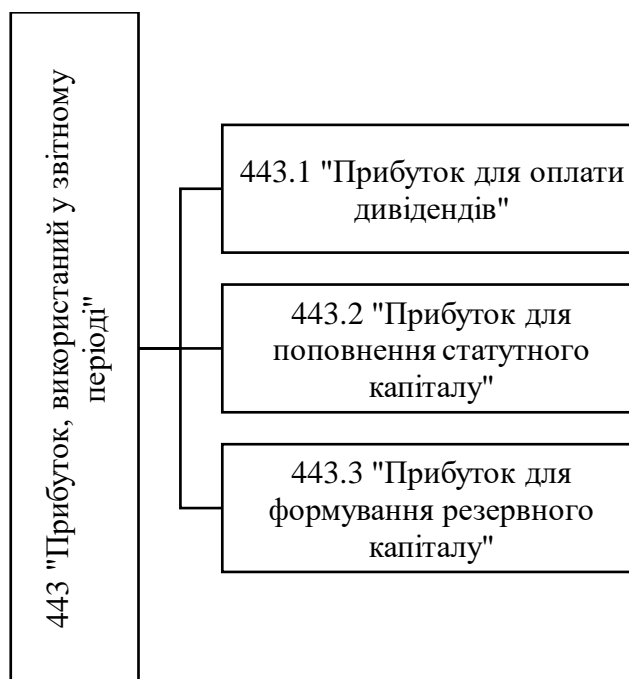

Рисунок 3.1 – Додаткові аналітичні рахунки до субрахунку 443

Джерело: побудовано автором на основі [1]

Таким чином аналітичні субрахунки матимуть наступну мету:

- 443.1 – відображає частку прибутку, яка призначена для виплати дивідендів акціонерам;
- 443.2 – вказує на ту частину прибутку, яка призначена для збільшення зареєстрованого капіталу підприємства;
- 443.3 – відображає обсяг прибутку, який виділяється для зміцнення резервного капіталу підприємства.

Також розширення аналітичних можливостей потребує рахунок 451 (див. рис.3.2).

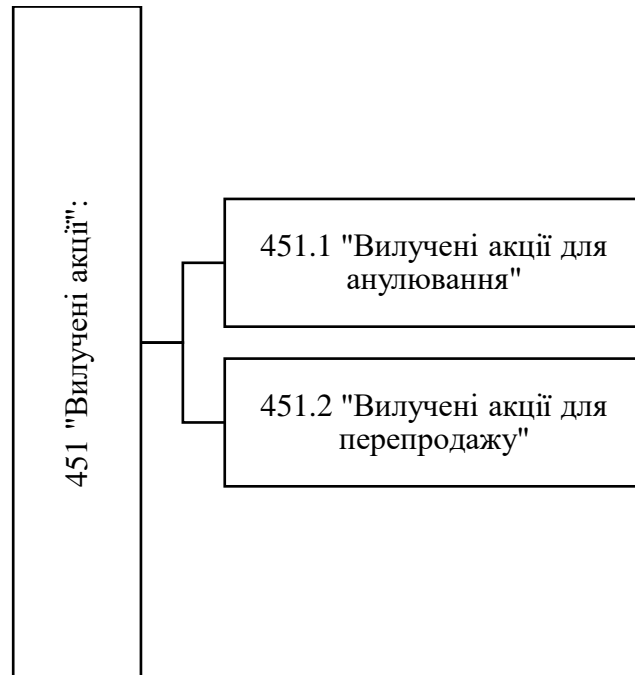

Рисунок 3.2 – Додаткові аналітичні рахунки до субрахунку 451

Джерело: побудовано автором на основі [6]

Останнім пропонуємо додаткові субрахунки до 452 рахунку (див. рис.3.3).

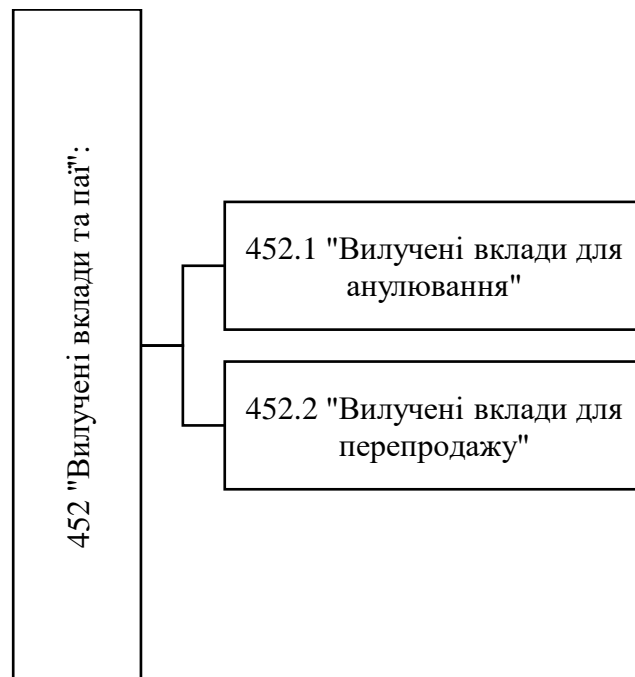

Рисунок 3.2 – Додаткові аналітичні рахунки до субрахунку 452

Джерело: побудовано автором на основі [17]

Таким чином, удосконалення методики складання та аналізу звіту про власний капітал має ґрунтуватися на удосконаленні обліку власного капіталу, тобто щоб забезпечити точність цього звіту, необхідно мати надійну методику обліку власного капіталу. Якщо методика обліку власного капіталу є надійною і відповідає вимогам прозорості та точності, це підвищує довіру інвесторів та стимулює їхні інвестиційні рішення. Це означає, що, в першу чергу, облік повинен враховувати всі рухи власного капіталу.

Удосконалення методики обліку власного капіталу дозволяє відповідати цим вимогам, уникати штрафів та санкцій. Важливим етапом удосконалення методики складання та аналізу звіту про власний капітал є узгодження з установчими документами, законодавством та вимогами зовнішніх користувачів інформації. Це забезпечить достовірність та порівнянність даних із зовнішніми джерелами. Використання додаткових аналітичних субрахунків дозволяє більш детально аналізувати рухи власного капіталу підприємства та забезпечує більш точний облік та аналіз фінансових операцій. Це може сприяти виявленню потенційних резервів підвищення продуктивності та ефективності використання капіталу, що є важливим для стратегічного фінансового управління підприємством.

ВИСНОВКИ

В ході проходження практики було проведено аналіз різних аспектів власного капіталу підприємства. Досліджено сутність, поняття та класифікацію власного капіталу, було проведено аналіз складових власного капіталу підприємства, що дозволило зрозуміти його структуру та важливі компоненти. Власний капітал складається з різних елементів, таких як зареєстрований (пайовий) капітал, капітал у дооцінках, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), вилучений капітал та неоплачений капітал.

Досліджена нормативна та правова база обліку власного капіталу та складання звіту про нього, що сприяло кращому розумінню вимог і встановлених процедур у цій області. Було встановлено, що в Україні основними нормативними документами, що визначають цей процес, є Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" та Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності". Зазначені нормативні документи встановлюють вимоги, принципи та методологію складання звіту про власний капітал, що є важливими для забезпечення однорідності та надійності фінансової звітності підприємств. Вони визначають обов'язкові реквізити, структуру та порядок викладення інформації про власний капітал.

Вивчення організації обліку дозволило отримати уявлення про методи і процеси ведення бухгалтерського обліку, пов'язані з фіксацією рухів і змін власного капіталу. Зокрема, було проаналізовано правила зарахування і списання коштів на рахунки власного капіталу, виділено перелік документів, що підтверджують операції, пов'язані з капіталом, а також етапи та правила формування звіту про власний капітал.

Для обліку власного капіталу використовуються рахунки 4 класу, зокрема рахунки 40-46. Ці рахунки відображають рухи коштів, що відносяться до власного капіталу, та реєструють операції, пов'язані з його формуванням,

зміною та використанням, на їх основі відбувається заповнення річної звітності.

Окрім того, було проведено дослідження динаміки поширеності в науковій спільноті праць, пов'язаних з обраною темою. Для цього була використана наукометрична база даних Scopus та дані, що охоплюють період з 2010 по 2022 роки. Пошуковий запит був сформований на основі трьох ключових словосполучень: «власний капітал підприємства» («equity capital of the enterprise»), «чисті активи» («Net assets») та «аналіз» («analysis»). Це дозволило систематизувати та зібрати наукові публікації, пов'язані з обраною темою. Аналізувалася кількість публікацій, їх розподіл за роками та зміни в популярності тематики протягом вказаного періоду. Це дозволило оцінити актуальність обраної теми та визначити перспективи подальшого розвитку цього наукового напрямку. У ході проведення дослідження була звернута увага на взаємозв'язки між фінансовими кризами та станом власного капіталу підприємств, напрямами та тлумаченнями зв'язку власного капіталу та фінансових показників підприємства, вплив на них людського фактору.

Дослідження векторів поглядів дослідників дозволило виявити основні тенденції, підходи та можливі причини, що формують таку структуру у наукових досліджень з аналізу власного капіталу, а також довели актуальність дослідження за обраною тематикою.

Крім того, було проведено аналіз методів та способів дослідження показників власного капіталу, найпоширенішими серед них були: вертикальний та горизонтальний аналіз, аналіз показників структури, рентабельності, факторний і порівняльний аналіз. На основі цього було запропоновано введення нових субрахунків для додаткового розкриття певних елементів власного капіталу.

Результати дослідження сприятимуть покращенню управління власним капіталом, а також допоможуть розробити рекомендації для поліпшення обліку та аналізу власного капіталу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій: навчальний посібник / за ред. К. Ф. Ковальчука. – Київ. : Центр учбової літератури, 2012. – 328 с.
2. Ареф'єва О. В., Мягких І. М., Росумака Т. Г. Власний капітал підприємства та проблеми його формування. Інтелект ХХІ. 2016. № 6. С. 161-169.
3. Безкоровайна Л. В. Особливості обліку власного капіталу на підприємствах. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Випуск 4. С. 950–954.
4. Білуха М. Т. Теорія бухгалтерського обліку: підручник / М. Т. Білуха. – Київ. : 2000. – 692 с.
5. Бобяк А. П. Власний капітал підприємства, як економічна категорія, та його облік / А. П. Бобяк // Міжнародний збірник наукових праць. – 2017. – Вип. 1 (19) . – С. 55–58.
6. Боднарчук А. В. Удосконалення комплексного економічного аналізу власного капіталу / А. В. Боднарчук // Бізнес Інформ. - 2013. - № 3. - С. 282 - 285. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_3_52 (дата звернення: 13.06.2023).
7. Бондар М. І. Звітність підприємства: підручник. / М. І. Бондар, Ю. А. Верига, М. М. Орищенко та ін. – Київ. : «Центр учбової літератури», 2015. – 570 с.
8. Боримська К. П. Удосконалення організаційних засад проведення аналізу формування та змін власного капіталу в корпоративних підприємствах К. П. Боримська, Р. В. Варічева Вісник ЖДТУ. Економічні Науки. 2011 3 (57). С.18 – 25.
9. Бродська І. І., Зінчук А. Г. Власний капітал: поняття та його складові в контексті національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Економічні науки. Серія : Економічна теорія та економічна історія. 2019. Вип. 16. С. 11-17.

10. Бугай О. Особливості використання сучасних інформаційних технологій в обліку власного капіталу підприємства. Облік, аналіз та аудит: еволюція, сучасний стан та перспективи розвитку : збірник матеріалів Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. Київ, 9 грудня 2014 р. Київ : КНЕУ, 2014. С. 343–345.

11. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник; за ред. Ф.Ф. Бутинця; 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: Рута, 2009. – 912с

12. Вівчар О. Й. Власний капітал як фінансове джерело функціонування підприємства О.Й. Вівчар, В.М. Саварин Науковий вісник НЛТУ України. - 2009. - Вип. 19.5 - С. 146 - 150

13. Воськало Н. М. Документування операцій з обліку власного капіталу: науковий вісник. Київ. 2009. 134 с

14. Глушач Ю.С. Фінансова звітність за П(С)БО: навчально–методичний посібник / Ю.С. Глушач. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. - 88 с

15. Голячук Н. В., Волот О. І., Голячук С. Є. Обліково-аналітичні аспекти ефективності використання власного капіталу. Наукові горизонти. 2020. Т. 23, № 11. С. 61–69.

16. Городня Т.А. Сучасна стратегія управління капіталом підприємства / Т.А. Городня // Наук. вісн. НЛТУ України. – 2008. – Вип. 18(10). – С. 250–253.

17. Гудзенко Н. М. Звіт про власний капітал: порядок складання та шляхи удосконалення / Н.М. Гудзенко, Т.П. Горобець URL: http://www.rusnauka.com/8_NND_2010/Economics/60336.doc.htm (дата звернення: 13.06.2023).

18. Дорош Н. І., Сніжко В. В. Облік власного капіталу в контексті національних та міжнародних стандартів. Молодий вчений. 2019. № 2. С. 606–610

19. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій: затверджена наказом МФУ від 30.11.1999 р. № 291. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення: 13.06.2023).

20. Іщенко Я. П. Теоретичні основи формування власного капіталу підприємства / Я.П. Іщенко, Л.В. Галайда // Економічні науки: Науковий вісник Херсонського державного університету. Випуск 15. Частина 1. – Херсон, 2015. – С.146-149

21. Камінська Т. Г. Капітал як об'єкт вартісного виміру в сучасному обліку / Т.Г. Камінська // Облік і фінанси АПК. – 2010. - №3. – С.33-40

22. Крамаренко, Г. О. Фінансовий аналіз: навч. посібник / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. – К. : Центр навч. л-ри, 2010. – 392 с.

23. Лебідь О. В. Методика оцінки ефективності управління капіталом підприємства / О. В. Лебідь // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. – Випуск 233: В 5 т. – Т.І. – Дніпро: ДНУ, 2007. – С.260-274.

24. Линник О. І. Звіт про власний капітал: порядок складання та шляхи удосконалення / О. Линник, О. Каверзін // Вісн. нац. техніч. ун-ту «Харківський політехнічний інститут». Зб. наук. праць Тематичний випуск «Технічний прогрес і ефективність виробництва». – 2010. – № 56. – С. 37-43

25. Лісовський Є. І. Власний капітал як важливий елемент у структурі фінансових ресурсів суб'єкта господарювання: проблематика формування та шляхи її вирішення. ННІ обліку, аналізу та аудиту. 2019. С. 260-265.

26. Любар О. О. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку власного капіталу Ефективна економіка. 2020. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_4_75 (дата звернення: 13.06.2023).

27. Малярець Л. М. Управління процесом росту власного капіталу підприємства : монографія / Л. М. Малярець, Н. М. Пономаренко. – Харків : вид. ХНЕУ, 2015. – 132 с.

28. Мелень О. В., Майструк О. Д. Особливості організації обліку власного капіталу підприємств. Інфраструктура ринку: Електронний науково-практичний журнал. 2018. С. 371-375.

29. Мельник Т. Г., Димніч В. В. Особливості обліку власного капіталу в акціонерних товариствах. Молодий вчений. 2018. № 3(55) березень. С. 665–669.

30. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності : наказ Міністерства фінансів України 28.03.13 р. № 433 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text> (дата звернення: 13.06.2023).

31. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, МСФЗ для МСП, включаючи МСБО та тлумачення КТМФЗ, ПКТ) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text (дата звернення: 13.06.2023).

32. Мних Є. В. Аналіз і контроль в системі управління капіталом підприємства : монографія / Є. В. Мних, А. Д. Бутко, О. Д. Большакова та ін. – К.: КНТЕУ, 2012. – 232 с.

33. Мулик Т. О. Відображення інформації про власний капітал у звітності господарюючих суб'єктів. Науково-практичний журнал «Агросвіт» жовтень №19- 20 с.51-60.

34. Назаренко О. В. Організаційні аспекти формування, обліку та аудиту власного капіталу підприємств / О. В. Назаренко, Т. С. Чижова // Економічна наука. – 2019. – № 9. – С. 30–34.

35. Назарова І. Сутність та структуризація власного капіталу для потреб обліку. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2017. Вип. 3. С. 117–126.

36. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 13.06.2023).

37. Островерха Р. Е. Організація обліку : навч.-метод. посібник / Р. Е. Островерха. – Ірпінь : Нац. ун-т ДПС України, 2017. – 318 с.

38. Пантелеєв В. П. Звітність підприємств : навч. посіб. (для студ. вищ. навч. закл. за спец. «Облік і оподаткування») / В. П. Пантелеєв, О. А. Юрченко, Г. М. Курило, К. В. Безверхий ; за заг. редакцією д. е. н., проф. В. П. Пантелеєва. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2017. – 432 с.

39. Петришин, Л.; Жидовська, Н.; Ростока, М. Теоретичні і методологічні аспекти обліку власного капіталу. Вісник Львівського національного аграрного університету: економіка АПК. 2020. № 27. 188 с., 2020, 71.

40. План рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затверджено наказом Міністерством фінансів від 30.11.99р. №291. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> (дата звернення: 13.06.2023).

41. Погріщук Г. Б., Волощук Р. Є. Власний капітал підприємства: сутність і особливості формування в Україні. Економіка т держава. 2020. № 7. С. 16-23.

42. Попович, П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : підручник / П. Я. Попович. – Тернопіль : Економічна думка, 2001. – 365 с.

43. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 13.06.2023).

44. Про затвердження Методичних рекомендацій з перевірки порівнянності показників фінансової звітності Міністерство фінансів України; Наказ, Рекомендації від 11.04.2013 №476 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0476201-13#Text> (дата звернення: 13.06.2023).

45. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»,

затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.05.99 р. № 137 - URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99> (дата звернення: 13.06.2023).

46. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 “Подання фінансової звітності”: наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2009 № 1541 - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0103-10#Text> (дата звернення: 13.06.2023).

47. Рубейкін В. А. Відображення власного капіталу у фінансовій звітності. Ефективна економіка: електрон, наук, фахове вид. 2017. № 8. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5738> (дата звернення: 13.06.2023).

48. Тютюнник С. В., Мартиненко А. М. Відображення інформації щодо власного капіталу у фінансовій звітності. Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством. 2019. С. 232-235.

49. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 566 с.

50. Чебанова Н. В., Василенко Ю. А. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2002. 672 с

51. Шендригоренко М. Т., Гейер Е. С., Шевченко Л. Я. Облік і контроль власного капіталу підприємства: організація та пропозиції з удосконалення. Вісник ДонНУЕТ. 2020 № 2(73). С. 91-98.

52. Шефтель І. І. Формування власного капіталу підприємства та ефективність його використання. Економіка і менеджмент 2020: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку. 2020. Том 1. С. 92-95.

53. Шкварчук Л. О. Аналіз джерел формування основного капіталу підприємств України / Л. О. Шкварчук, І. М. Павлов // Наук. вісник НЛТУ України. – 2015. – Вип. 19.7. – С. 219–224.

54. Янчева Л. М., Кащена Н. Б., Чміль Г. Л. Обліково-аналітичне забезпечення управління капіталом підприємств торгівлі: теорія та практика: монографія. Харків, ХДУХТ, 2016. 537с.

55. Яровенко Т. С. Удосконалення методології бухгалтерського обліку власного капіталу у сучасних умовах / Т. С. Яровенко, К. П. Свистильник // Вісник Дніпропетровського ун-ту. Сер. Економіка. – 2017. – Вип. 7 (2). – С. 189– 194.

ДОДАТКИ

Додаток А

SUMMARY

Moiseienko O.A. Methods of preparing and analyzing the equity report
Qualifying work of the bachelor. ERI BIEM, Sumy, 2023

The theoretical, methodological, practical, and regulatory aspects underlying the process of preparing a statement of equity are researched in this work. The main objective of this study is to develop recommendations for improving the methodology for preparing and analyzing the statement of equity.

Key words: equity report, methodology of equity analysis, financial statements, equity, profitability.

АНОТАЦІЯ

Мойсеєнко О.А. Методика складання та аналіз звіту про власний капітал
– Кваліфікаційна робота бакалавра. ННІ БІЕМ, Суми, 2023 р.

У роботі досліджено теоретичні, методичні, практичні, а також нормативно-правові аспекти, що лежать в основі процесу складання звіту про власний капітал. Основною метою цього дослідження є розробка рекомендації щодо покращення методики складання та аналізу звіту про власний капітал.

Ключові слова: звіт про власний капітал, методика аналізу власного капіталу, фінансова звітність, власний капітал, рентабельність.

Додаток Б

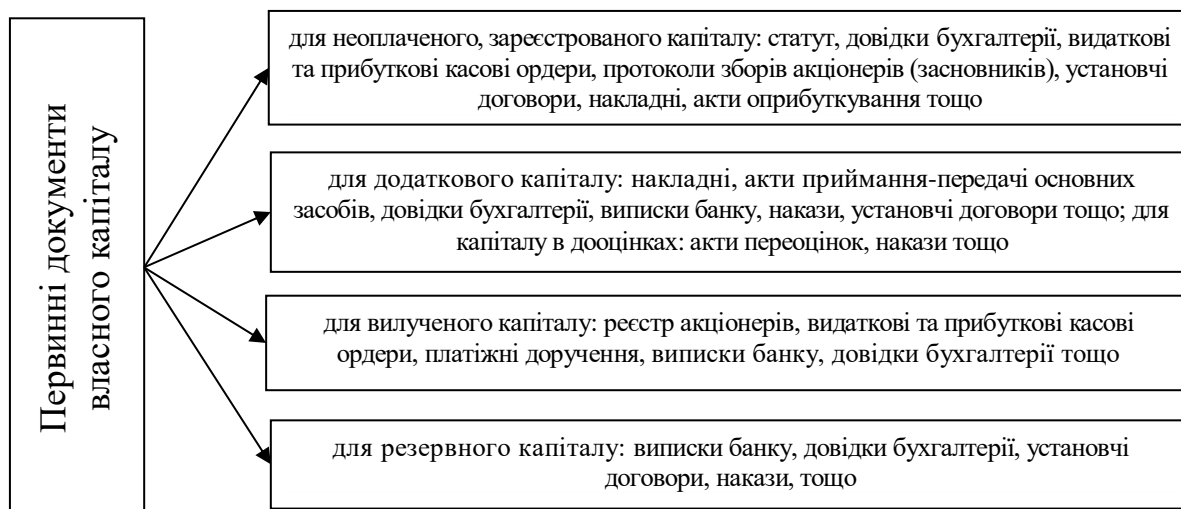

Рисунок Б.1— Ключові документи для обліку формування статей власного капіталу